

naš tednik

Letnik XXVII — Štev. 23 5. junija 1975 Cena 4.— šil. P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Pretrsljiva proslava pri Peršmanu v Podpeci

Ob 30-letnici zmage nad fašizmom se je v nedeljo popoldne zbralo pri Peršmanu v Podpeci nad Železno Kaplo okrog 1000 koroških Slovencev, da bi se spomnili enajstčlanske Sadovnikove in Kogojeve družine, med njimi sedem Sadovnikovih otrok v starosti od osem mesecev do 12 let, ki so ju SS-ovci skoraj na pragu svobode, 25. aprila 1945, zverinsko pobili in vrgli v go-rečo Peršmanovo hišo.

Spominska svečanost, ki jo je priredila zveza koroških partizanov, pa je bila posvečena tudi Hojnko-vim in Polanškoviim žrtvam, ki so jih domači nacisti v uniformah Hitlerjevih žandarjev umorili na domu, ter vsem padlim v boju proti fašizmu. Samo v Železni Kapli počiva v skupnem grobišču na pokopališču 120 partizanov, ki so dali za

svobodo in lepšo prihodnost naj-dražje, kar so imeli — svoja mlada življenja.

Peter Kuhar, ki je pozdravil udeležence svečanosti, med njimi konzula SFRJ v Celovcu, Miškova, se je v svojih uvodnih besedah spomnil na nacistični zločin pri Peršmanu in je potem poudaril, da koroški Slovenci želijo sodelovanje z večinskim narodom pod enakopravnimi pogoji in da želijo dobre sosed-ske odnose med Avstrijo in Jugo-slavijo. Pri tem pa je poudaril, da je Avstrija kriva, da so se odnosi med obema državama poslabšali. Kuhar je dalje izjavil, da koroški Slovenci najostreje zavračamo ta-ko imenovano „ljudsko štetje po-sebne vrste“ in zahtevamo takojšnjo globalno in dosledno izpolnitev sed-

mega člana avstrijske državne po-godbe.

Nato se je govornik obrnil na zveznega predsednika dr. Kirchs-lägerja in zveznega kanclerja dr. Kreiskega z zahtevo, da Avstri-ja na podlagi jasnih določil medna-rodnih pogodb izpolni člen sedem avstrijske državne pogodbe brez ugotavljanja in v smislu izjave dr. Kirchs-lägerja pred dunajskimi ju-risti.

Kuharjevemu otvoritvenemu go-voru so sledile recitacije, ki so jih pripravili člani slovenskega prosvet-nega društva „Zarja“ iz Železne Kaple. Pesnik Valentin Polanšek pa je posebej za to svečanost napisal recital „Slovenska trojica krvi-og-nja-pepela“.

V slavnostnem govoru se je pred-sednik zveze koroških partizanov Karel Prušnik-Gašper spomnil pri-spevka koroških Slovencev v boju proti fašizmu in poudaril, da ho-čemo koroški Slovenci živeti na svoji in z lastno krvjo osvobojeni zemlji in to enakopravni z vsemi drugimi državljani.

Prušnik je dalje dejal, da koroški Slovenci ne sprašujemo nobenega politika, kaj je med vojno bil, vprašamo pa, kaj so v tridesetih letih njihuru delali!

Na spominski svečanosti je tudi govoril prvi komandant avstrijskega bataljona, Tatschl. Ugotovil je, da se v Avstriji dogajajo stvari, ki ne bi smele biti. Močno zastopani mladini pa je rekel, naj opazuje po-zorno vsa dogajanja, posebno na Koroškem.

UVODNIK

Ni zatiranja?

V preteklih dneh je postavila Krei-skyjeva diplomacija na šahovsko polje v dvoboju Avstrija—Jugoslavija v za-devi uresničitve 7. člana avstrijske dr-žavne pogodbe dve nadaljnji figuri. Po zveznem predsedniku dr. Kirchs-lägerju, ki končno avstrijsko-jugoslo-vanske meje ni videl več ogrožene, se je v nedeljo oglasil tudi koroški dežel-ni glavar Leopold Wagner. Baval se je tudi z manjšinskim vprašanjem in re-kei, da ne izjavljamo stvari, ki ne od-govarjajo dejanski situaciji. Dobesedno je nadaljeval: „Politični sistem, ki ob-staja na Koroškem, garantira vsakemu, ki se ravna po zakonih, osebno svo-bodo kot komaj kje drugod. O zatira-nju kateregakoli posameznika ali kakšne skupine ne more biti govora.“

Tako daleč besede deželnega gla-varja. Pritrujemo mu, da danes Slo-vencev res ne zapirajo ali izseljujejo. Da zatiranja koroških Slovencev kot posameznikov ali skupine ni, bi mogli govoriti le tedaj, če bi Slovenci zares uživali enakopravnost. Toda take ena-kopravnosti ni. Naj bi bil deželni gla-var tako dober, in bi odgovoril na ne-kaj vprašanj, ki se porajajo iz dogajan-j zadnjega časa in naj pove, ali je to izraz enakopravnosti ali pa zatiranja:

1. Podpredsednik NSKS dr. Matevž Grilc je že pred več kot letom dni za-prosil za prevzem v deželno službo. Četudi izpolnjuje vse pogoje in je bivši deželni glavar Sima njegov prvošnji u-godil, je Wagner Grilčevo prošnjo od-klonil. (Ugovor, da je zadosti juristov, ne drži, ker je bil sprejet na mesto, na katerega bi moral priti Grilc, zopet ju-rist).

2. Brez vzroka je deželni glavar Wag-ner preklical službeno navodilo za po-svetovalni urad za Slovence, ki naj bi ga vodil dr. Pavel Apovnik. Apovnika samega pa je degradiral v navadnega majhnega uradnika brez vodilnih na-log. Vemo pa, da je v Wagnerjevi bližji okolici zadosti mlajših uradnikov v do-kaj vodilnih funkcijah.

3. Slovensko društvo „Kulturni dom“ je kupilo parcelo 161, k. o. Celovec (Kardinalschütt 7). Dočim je magistrat mestne občine Celovec še maja 1974 zagotovil, da je zemljišče namenjeno gradnji, hočejo prav te dni iz izključ-nega razloga, da bi diskriminirali in zatirali Slovence, spremeniti namembo v površino za park in mestni muzej (!). Nismo našli še tistega zatiranja, ki ga doživljamo koroški Slovenci skozi vsa povojna leta na področju šolstva, uradnega jezika pri sodiščih in ura-dih in kljub temu je že pri treh prime-rih ostalo jasno, da glavarjeve besede niso bile iskrene, marveč so imele le namen, da prepleškajo resnico in sle-pijo lahkoverneže.

Mi se vsekakor ne bomo pustili za-slepiti, marveč bomo cenili le tiste u-krepe Avstrije, ki resnično pomenijo izpolnjevanje prevzetih obveznosti, to pa skupno z nami in ne mimo nas, kot to prakticira deželni glavar Leopold Wagner.

Za kulturni dom ni prostora!

Edinstven primer diskriminacije koroških Slovencev je našel včeraj v celovski občinski sobi svojo pravno podlago: obe osrednji organizaciji v Celovcu ne bosta mogli zgra-diti kulturnega doma, dolgoletne želje vseh koroških Slovencev na prostoru, kjer sta to hoteli: kajti ta-koj, ko je mestna oblast zvedela, da sta osrednji organizaciji kupili zemljišče, je razpisala v uradnih poročilih celovške gazete „Klagen-furt“ nameravano prenamembo zemljišča. V sredo pa je o tem raz-pravljal celovski občinski odbor.

Ta primer se dostojno uvršča v dosedanje diskriminacijske primere ravno na področju gradbeništva: celovška združna zveza je morala dvanajst (!) let čakati na gradbeno dovoljenje za slovensko banko. V tem času so se vsilile in zasidrale v centru vse druge nemške banke. Drugi primer je bil Vetrinj: Mohor-jeva družba je hotela kupiti vetrinjski klošter, a je dežela tako dolgo licitirala in s pomočjo zvezne vla-de onemogočila, da bi kupila ta sa-mostan slovenska ustanova. Samo-stan je dobila potem dežela Koroška, a zdaj, ko ga je imela, z njim ni vedela kaj napraviti. V sredo, isti dan, ko je celovski občinski svet sklepal nad zemljiščem za kulturni dom, pa je bilo v razpisu objavljeno, da je samostan na prodaj.

Obe osrednji organizaciji sta že dalj časa iskali primeren prostor za kulturni dom. Na arealu parcele številka 161 celovške katastralne ob-čine, ki je znana pod nazivom „Kardinalschütt“ sta našli primeren

prostor. Pogajanja z lastnikom te-ga zemljišča so bila uspešna, od celovškega magistrata pa je dobil lastnik zemljišča potrdilo, da je prostorski načrt za to parcelo slej ko prej veljaven (glej faksimile). Tako sta to parcelo kupili obe osrednji organizaciji koroških Slo-vencev z namenom, da na njej zgra-dita kulturni dom.

Komaj se je izvedelo na celovski občini, da je to zemljišče menjalo

lastnika in zdaj pripada slovenskim organizacijam, je preprečila grad-njo kulturnega doma s tem, da si je naenkrt spomnila „zgodovinske-ga pomena“ tega kraja.

Kljub težkim pomislekom, ki sta jih imela proti prenamembi tako vknjiženi lastnik kot tudi kupec društvo Kulturni dom, so tri večin-ske stranke brez večje debate skle-nile prenamembo.

Amtliche Nachricht

Magistrat der Landeshauptstadt Klagenfurt
Unterabteilung 1 B
Im eigenen Wirkungsbereich
U.-Abt. 1 B 452/75
LANDESHAUPTSTADT
KLAGENFURT
Änderung des
Flächenwidmungsplanes
KUNDMACHUNG

Es ist beabsichtigt, den Flächenwidmungsplan der Landeshauptstadt Klagenfurt aus dem Jahre 1968 gemäß § 9 in Verbindung mit § 7 des Gemeindeplanungsgesetzes LGBl. Nr. 1/70 i. d. F. d. LGBl. Nr. 57/72 dahingehend abzuändern, daß

1. die Parz. 336/4 und Bfl. 849 der KG Klagenfurt, Ecke Pischeldorfer Straße—Kraßniggstraße, aus bisher „Vorbehaltsfläche Berufsfeuerwehr“ in „Vorbehaltsfläche Rotes Kreuz“ umgewidmet wird.
2. Teile der Bfl. 161, KG Klagenfurt (Kardinalschütt) von bisher „Geschäftsgebiet“ in „Vorbehaltsfläche Stadtmuseum“ und der restliche Teil der Baufl. 161 von bisher ebenfalls „Geschäftsgebiet“ in „Grünland—Öffentlicher Park“ umgewidmet werden.

Beseda zveznega predsednika

„Bundespräsident Kirchs-läger, der nach seiner Wahl feierlich versprach, nicht nur zu repräsentieren, sondern, wo es not tut, auch einzugreifen, könnte doch prüfen, ob ein persönlicher, überparteilicher Einsatz da nicht dringend erforderlich wäre.“

Denn die zwischenstaatliche Krise Belgrad—Wien im Wahljahr 1975 ist vielmehr eine österreichische: sie ist eine latente Frage der Glaubwürdigkeit von Politikern, die bereits auf Stimmfang eingeschossen, sich über Grundregeln der humanen Demokratie von Tag zu Tag wegsetzen.“

Tako je zapisal Štefan Vajda v du-najskem magazinu „profil“ ob začetku tega leta. Malo poprej sta si prav ta-ko kot pred obletnico državne pogod-be izmenjavali Avstrija in Jugoslavija diplomatski noti v zadevi neizpolnjene-ga člana sedem državne pogodbe. — Zdaj je že minilo pol leta od tega.

Navmes sta bili zopet dve noti, odpo-klic avstrijskega poslanika v Beogradu, in minil je prav tako koroški volilni boj, kjer so politiki tako kot opisano z dneva v dan prešli osnovna načela človečanske demokracije.

Na zvezni ravni je položaj dokaj za-

vožen. Nobena od strank si ne bo privoščila do volitev (po njih tudi ne, kajti naslednje pridejo najpozneje v štirih letih) nobenega koraka v prid manjšinam, čeprav je krivica neizpol-njevanja državne pogodbe z dneva v dan bolj očitna. Kajti simpatije z manjšino stanejo glasove pri nacionalni ve-čini. Sicer so si stranke edine, toda prav tako dobro vedo, da se ta račun kaj hitro da prečrtati. Stranke so ga napravile brez krčmarja, prizadete manjšine. Poleg tega so dobri poznavalci Koroške, ki pripadajo večinskim stran-kam, toliko realisti, da spoznavajo sad tridesetletnega ljubimkanja z naciona-listi. Table tudi po najlepšem trostran-skem sporazumu ne bodo stale dolgo, rečejo odkrito v manjših družbah.

Zvezni prezident dr. Rudolf Kirchs-läger je zdaj napravil prvi boječ korak v zgoraj opisano smer. V kolikor to ni bilo edino rahlo otipavanje, bo pokazala prihodnost. Prav tako bo šele bodočnost pokazala, v kolikor ima zvez-ni prezident avtoriteto tudi v tej zade-vi, v kolikor bodo njegove besede od-ločujoči nacionalni elementi v vseh strankah sploh poslušali. Zaenkrt vsekakor še ni bilo nobene reakcije.

Gimnazija: srečanje z Wolfsbergom

Da pesem narode povezuje, je do-kazala Slovenska gimnazija na dveh prireditvah, na katerih so pevski zbori šole nastopili skupno s pevci iz Wolfs-berga. Tej iniciativi se je odzvalo lepo število mladine drugih gimnazij, ki je napolnila precejšen del koncertne dvorane. Slovenska gimnazija je nastopila v več formacijah, pa tudi s solističnimi vložki, vse pod vodstvom prof. Jožka Kovačiča. Višek prireditve so bile slo-vanske pesmi, ki jih je zapel zbor iz Wolfsberga, in tako dokazal, da se ne zapira lepoti slovenske besede in pe-smi. Ob koncu sta oba zbora zapela skupno po eno slovensko in nemško koroško narodno. Dan poprej pa je bil koncert z istim sporedom v Wolfsbergu.

MAGISTRAT DER LANDESHAUPTSTADT KLAGENFURT
Mag. Unt. Abt. 2 A - Stadtplanung 9010 KLAGENFURT

Klagenfurt, 1974. 05. 16.

Betreff: Bfl. 161, KG Klagenfurt
(Kardinalschütt 7)

Herrn
[Redacted]
[Redacted]
9020 Klagenfurt

Sehr geehrter Herr [Redacted].

Über Ihren Wunsch teilt Ihnen die Stadtplanung mit, daß der Bebauungsplan vom 1.7.1966 für diese Parzelle nach wie vor rechtsgültig ist. Eine geänderte Bauführung ist nur mit einer Änderung des Bebauungsplanes möglich.

Mit vorzüglicher Hochachtung

[Redacted]
(Dipl.-Ing. E. Kraßgher)

Gospodarsko sodelovanje Avstrije:

Čedalje očitnejša prizadevanja na Vzhodu

Odkar je Zahod zajela čedalje občutljivejša gospodarska kriza, obrača avstrijska vlada v svoji gospodarski politiki svojo pozornost na eni strani v smer dežel COMECON, na drugi pa v smer arabskih dežel. Prizadevanja v obeh smereh so po sedanjem stanju razmeroma uspešna. To sta v najnovjšem času potrdila obiska avstrijskega zveznega predsednika Kirchschrägerja na Poljskem in obisk predsednika Egipta, Sadata na Dunaju.

En dan pred obiskom predsednika Sadata na Dunaju je bil istotam od ministrov za trgovino obeh dežel podpisan nov trgovinski in plačilni sporazum med Avstrijo in Sovjetsko zvezo za obdobje 1976—1985. Ta desetletni sporazum vsebuje nove dimenzije gospodarskega sodelovanja med omenjenima deželama. Jedro teh novih dimenzij je zagotovilo, da bo Sovjetska zveza povečala dobave zemeljskega plina za potrebe Avstrije na reprociteti avstrijskih dobav cevi za izgradnjo sovjetskega omrežja plinovodov. Istočasno vsebuje sporazum tudi zagotovilo, da je Sovjetska zveza pripravljena preko Madžarske dobaviti Avstriji letno do 1,5 milijard kilovatnih ur električne energije.

Prav ta pasus v novem trgovinskem in plačilnem sporazumu s Sovjetsko zvezo pa rešuje Avstrijo pred problemi nevarnosti energetske krize podobno, kot jo rešuje nedavni sporazum s Poljsko, ki zagotavlja podobno visoko dobavo električne energije v prihodnjem desetletju.

Obseg avstrijske trgovine s Sovjetsko zvezo se je lani povečal za 80 odstotkov na vrednost 7,9 milijarde šilingov. Pri tem je Sovjetska zveza dobavila blaga vrednosti 4,4 milijarde šilingov, medtem ko je

Sovjetska zveza od Avstrije odkupila blaga v vrednosti 3,5 milijarde šilingov. Obseg avstrijskega eksporta v Sovjetsko zvezo se je lani povečal za 98 odstotkov, obseg importa iz Sovjetske zveze pa za 67 odstotkov. Ker je avstrijska pasiva v tej trgovini znašala še vedno 900 milijonov šilingov, je pričakovati,

da bo v prihodnjih letih, ko bo stopil v veljavo nov trgovinski in plačilni sporazum, svoj izvoz v Sovjetsko zvezo lahko povečala. Zadevni razgovori sovjetsko-avstrijske mešane komisije za gospodarsko-tehnično sodelovanje so se pričeli v sredo minulega tedna in so še v teku.

Aspekti vinskega gospodarstva pri nas v Avstriji

Rek, ki je že dolga leta udomačen med vinogradniki in kletarji, da vino vsako leto govori svoj jezik, je dobil svoje mesto tudi med avstrijskimi vinogradniki in njihovimi združenji. Za kraj, kjer vino vsako leto lahko govori svoj jezik, so si avstrijski vinogradniki izbrali tradicionalno vinogradniško mesto Krems ob Donavi. Vsako pomlad oz. pred vsako poletno turistično sezono prirejajo tam svoj vinski sejem.

Letošnji vinski sejem v Kremsu,

ki je bil pred kratkim zaključen, je obsegal lepo reprezentanco 827 vin, ki jih je predstavilo 361 razstavljalcev. Ta vinski sejem na pričetku povečanega povpraševanja za vinom je bil uspešen. O tem pričča to, da je ocenjevalna komisija pred tem sejmom podelila za vzorce vin kar 407 zlatih medalj, 350 vzorcev pa je doseglo srebrno medaljo. Levji del, in sicer 623 vzorcev od 280 razstavljalcev je prezentirala pokrajina Nižja Avstrijska,

Tudi kanclerju Kreiskemu se zdaj mudi

Nikakršna skrivnost ni, da je avstrijska diplomacija zgradila v svetu, mogoče še celo v prevladujoči meri, svoj vpliv na cesarsko kraljevski tradiciji stare monarhije ob dunajskih valjčkih in podobni romantiki, ki igra pomembno družabno vlogo na vseh vrstah srečanj, banketov in diplomatskih večerov.

Z ostalino druge republike bi si avstrijska diplomacija mogla utreti veliko manj odprtih ušes za svoje probleme pri kirojličih svetovne politike.

To staro tradicijo je izkoristil seveda tudi Oton Habsburg med zadnjo vojno v Ameriki, ki je prav zaradi svojega porekla imel dostop do visokih osebnosti v ameriški politiki, vključno s predsednikom.

Toliko bolj nerodno je zato za celotno avstrijsko diplomatsko prizadevanje v svetu vprašanje koroških Slovencev, o katerem so mislili, da se je že rešilo, ker da slovenstvo na Koroškem sploh ni več povezana narodna skupnost.

Seveda so se zmotili, kakor se izsiljeni nacionalizem vedno moti in se končno začne, ker je nekaj nenaravnega, sam rušiti. Vprašanja o avstrijskem izvajanju človečanskih pravic, ki jih stavlja jugoslovanski zastopniki v Združenih narodih, spravljajo dunajske kroge v vedno hujšo nervoznost.

Tuji diplomati nikakor ne morejo dojeti, kako je kaj takega mogoče v deželi avstrijske ljubeznivosti. Tokrat tudi stara c. kr. romantika ne zaleže več. Še posebno

ne tedaj, ako se o koroškem šovinizmu razpišejo svetovni listi, kot „Neue Zürcher Zeitung“ ali „Chicago Tribune“ ali največji južnoameriški list, brazilski „O Estado de Sao Paulo“, o katerem vejo povedati, da izhaja ob nedeljah kar na tristo straneh.

Koroški Slovenci so postali nenkrat svetovni pojem. Res nerodno za našo avstrijsko diplomacijo. In ta, se zdi, da se tega zaveda, da ji je končno sedaj že vseeno, ako tudi sodeluje z Južno Afriko, pojmom svetovnega rasizma, pri pripravah za avstrijsko soudeležbo pri gradnji južnoafriške železarne.

Seveda bi bil kancler Kreisky slab taktik, ako bi priznal, da mu gre koroškoslovensko vprašanje za nohte. To, da grozi nevarnost, da bo Avstrija v svetu izpadla kot rasistična država. To bi po vpeljani navadi lahko pomenilo psihološko oslabitev njegovega položaja nasproti koroškimi Slovincem. Zato trdi ravno nasprotno: dela se neobčutljivega in širi prepričanje, da bomo koroški Slovenci še moledovali za sprejem in za pogovore.

To taktiko poznajo že otroci in ta ali oni med njimi se rad dela, kot da mu do te ali druge družbe ničesar ni. Koroškimi Slovincem pa v resnici ne gre za takšne ukane, srečanja in pogovori s kanclerjem imajo svoj smisel le tedaj, če je nekaj sklenjenega, uresničenege, in ne tedaj, ko služijo kanclerju le za alibi pred mednarodno javnostjo.

medtem ko je bila Gradišćanska zastopana s 55 razstavljalci in s 110 vzorci vina. Razmeroma slabo je bila zastopana avstrijska Štajerska, kjer se je komaj 15 razstavljalcev predstavilo s 46 vzorci vin.

Avstrija nikakor ne sodi med dežele, kjer igra pridelovanje vina gospodarsko pomembno vlogo. Njen delež na evropski površini pod vinsko trto znaša komaj 1,2 odstotka. Toda avstrijsko vinogradništvo je po kvaliteti vin na razmeroma visoki ravni, zlasti kar tiče bela vina. 85 odstotkov od 50.000 ha, ki so posajeni z vinsko trto, odpade na sorte belega vina, le 15 odstotkov pa na sorte rdečega in črnega vina. Zato je Avstrija že od nekaj uvoznik nebelih sort vina. Ker pa sodijo njena bela vina v skupino kvalitetnih vin mednarodnega slovesa, je v mednarodni trgovini z vinom visoko aktivna. Več kot 90 odstotkov pridelka belih vin gre v izvoz. Med vini, ki jih Avstrija izvažja, sodijo predvsem sorte Zeleni veltlinec, Neuburger, Zierpfandler, Renski in Laški rizling, Traminer in Müller-Thurgau.

K mednarodnemu slovesu avstrijskih vin je v največji meri pripomogel zakon o kvalifikaciji vin in dosledno izvajanje tega zakona.

(bl)

Kirchschräger: do manjšin je treba biti velikodušen

Večinski narod, ki se počuti tako varnega kot avstrijski, naj bi bil do manjšin še posebej velikodušen, je dejal avstrijski zvezni predsednik Dr. Rudolf Kirchschräger na pogovoru o državni pogodbi pred socialističnim pravnikom na Dunaju. — Na tem razgovoru so tudi načeli vprašanje člena sedem. Kirchschräger je opozoril na to, da so obveznosti iz državne pogodbe šele omogočile Avstrijo v sedanjih mejah. S pristopom k dunajski državni pogodbi je Jugoslavija prav tako kot druge asociirane sile, med drugim Češkoslovaška, priznala meje kot so obstajale 1. januarja 1938. To je prvič od leta 1918, da se je Jugoslavija v dokumentu obvezala za kaj takega, je dejal Kirchschräger po pisanju socialistične korespondence.

Ne samo prvič od leta 1918 je Jugoslavija s podpisom državne pogodbe v nekem dokumentu priznala avstrijske meje, ampak sploh prvič. Kajti pred letom 1918 je bil velik del današnje Jugoslavije vključen v avstroogrsko monarhijo. Jugoslavije vse dotlej sploh ni bilo, zato je tudi pred letom 1918 ni mogla prvič kaj podpisati. Ni znano, ali se je ta neljuba pomota pripetila socialistični korespondenci ali celo zveznemu prezidentu samemu.

KSŠ informira

V okviru prizadevanj Kluba slovenskih študentov na Dunaju za razširitev solidarnostnega gibanja sta govorila zastopnika Kluba pri socialdemokratski mladinski organizaciji „Mlada generacija v SPÖ“ v 16. dunajskem okraju o narodnostni problematiki koroških Slovencev, predvsem pa o vprašanjih okoli ugotavljanja manjšine. Nekaj dni navrh pa sta prav tako dva zastopnika govorila v Linzu med tamkajšnjo komunistično in socialistično mladino.

Tako na Dunaju kot v Linzu so komunistične in napredne socialistične mladinske organizacije obrodile sklep, da se izvede ugotavljanje manjšine, kot nedemokratičen akt, ki bi spet znova ojačil tiste reakcionarne sile v Avstriji, ki niso samo proti pravicam koroških Slovencev, temveč proti vsaki demokratični preobrazbi v avstrijski družbi.

Stranke edine

V koroškem deželnem zboru zastopane stranke SPÖ, ÖVP in FPÖ so se zedinile glede financiranja strank. Načelno so sklenile, da bodo izdelali podoben model, kot obstaja na zvezni ravni. Prav tako so se zmenili za podporo tiska. Potrebno pa bo še, so dejali zastopniki strank, da bodo proučili, če obstajajo za Koroško kakšni posebni pogoji, predvsem glede ključa.

Posiljen nacionalizem

Šovinizem in nacionalizem sta po svojem bistvu nekaj bednega, še zlasti tedaj, ko hočeta prepričati — kot je to pri nas na Koroškem — o nemški nacionalni veličini in večvrednosti.

Toda taki nemški večvrednostniki tukaj na Koroškem ne najdejo zadostnih argumentov, ko branijo z zobmi in kopiti svojo večvrednost nasproti koroškimi Slovincem, ampak si morajo iti ponje v Nemčijo, na Dunaj ali še kam drugam.

Koroška tradicija sama jim, jasno, ni dovolj nemška, da bi se mogli sklincevati v svojem nacionalizmu nanjo, saj je v resnici slovenskoneemška (bavarska) prepletenost mnogo večja, kot pa jo izkazuje zgolj potek narodnostno jezikovne meje.

Tolikšna, da je ni mogoče vedno jasno razločiti, saj mnogi kulturni ustvarjalci kot npr. Perkonig, izhajajo od staršev obeh narodnosti in, dasi pišejo oziroma ustvarjajo nemško, nosi njih umetniško delo močno, lahko celo prevladujočo slovensko duhovno, kulturno in čustveno sestavino.

Podoben je primer slavnega alpskega poeta, pisatelja, dr. Juliusa Kugyja. Sin koroških staršev, ki se je rodil v Gorici, živel vedno v Trstu, v italijanskem meščanskem okolju, pisal v nemščini. Njegov duhovni svet pa so Julijske Alpe in njih prebivalci, slovenski ljudje. V koroškem izvirniku se je njegovo ime glasil Kugaj, rod je izhajal iz bližine Podkloštra.

Kugyjeva osebnost združuje več kulturnih svetov, znan je tako v

nemškem kot v italijanskem svetu, kljub temu, da njegova duhovna osnova ostaja koroško slovenska.

Nemško nacionalni ponos nekaterih naših sodeželanov bi bil na mestu (s tem pa seveda občutek večvrednosti nasproti slovenskim nikakor ne opravičen), ako bi koroško nemštvo v nemškem prostoru zares predstavljalo pomemben delež. Ako bi kaj nemško koroškega zašlo recimo v dela Mozarta ali Beethovna, v dela nemških mislecev, znanstvenikov. Toda takšen delež je v nemškem okviru vse preveč skromen, da bi mogel biti osnova koroškonemškemu nacionalnemu ponosu, še najmanj v odnosu do slovenskih sodeželanov.

Z argumenti, s katerimi se prere-

kajo otroci v vrtcih, se zato „dokazuje“ jezikovna večvrednost koroškega nemštva, češ da sami koroški Slovenci govorijo: „... na banhofe bonajo“, itd.

Taka argumentiranost je še posebno bedna, kajti v prostoru, kjer se dve narodnosti že stoletja srečavata, nikakor ne ostajata zaprti ena do druge. Izmenjavata si izkušnje, navade, miselno in duhovno kulturo, doživljata in kot posledica tega tudi besede, ne da bi ena ali druga izgubila svojo istovetnost.

Slovinci so, ne le na Koroškem, ampak tudi v današnji Sloveniji, prevzeli precej bavarskega (nemškega) izrazja, posebno v obrti, danes bi rekli tehnično izrazje, npr. „tišler“, „žnidar“ ali „šoštär“. Upo-

rabljajo jih v govoru še danes, četudi so jih knjižno zamenjali z mizarjem, krojačem in čevljarjem.

Prav nič posebnega ni v tem, četudi nemški nacionalisti hočejo prav s tem prepričati o kulturni prevladi nemštva nad slovenstvom. Na Koroškem še danes. Obenem pa se seveda varujejo priznati, da je bavarski, saški, pruski... danes nemški svet, sprejemal od slovenskih jezikov precej izrazja. Seveda takim besedam pripisujejo za vsako ceio drugačno poreklo, vkolikor jih, najbolj očitne, niso preprosto izločili. Avstrijski govori jih morajo imeti vsekakor še zelo veliko.

To nemško čiščenje seveda ni ostalo brez odmeva v slovenstvu samem. Tudi tu so vneteži začeli

izločevati izrazje, ki se jim je zdelo sumljivo, misleč, da je, ali da bi lahko bilo nemško. Po nerodnosti in zaradi prevelike vneme so počistili tudi veliko starega slovenskega izrazja, ki je skupna indoevropska dediščina, samo zato, ker je spominjalo na nemštvo. Besedo „južina“ so šli zamenjat za kosilo, ki pa ne znanuje istega. Nemški slovar Duden pa danes le priznava, da avstronomška „Jause“ prihaja od slovenske južine.

Primer seveda ni edini. Nemško nacionalni pritisk je ustvaril psihozo in s tem nasprotno reakcijo, ki se je razodela posebno v strastnem purizmu, ki sam po sebi še ni napačen, dokler ne zaide v nestorikovnost in nepreverenost.

Slovenski občinski odborniki so obiskali Jugoslavijo:

Potovanje polno globokih vtisov

„Jugoslavija je v razvoju zaostala država, gospodarsko docela na tleh, industrijsko zastarela in primitivna, da o ljudeh, o čuših z balkanskimi manirami ne govorimo.“ Takí in podobni so predsodki povprečnega Korošca o sosedni državi Jugoslaviji. Značilno, da so ti predsodki zakoreninjeni globoko v zavesti visokega števila koroškega prebivalstva, in to kljub vsem informacijskim možnostim, ki jih nudi stehizirano 20. stoletje. Predvsem na Koroškem večinsko časopisje kaj rado piše le o senčnih straneh, ki jih ima Jugoslavija prav tako kot vsaka druga država. Za koroško časopisje je pojem „napredek“ docela tuj, kadar je govorica o Jugoslaviji. In ljudje to še verjamejo. Čeprav lepo število Korošcev, zlasti nemško-nacionalno zagriženih, vsako leto potuje na dopust na jugoslovansko jadransko obalo in kaj radi oživajo udobnosti menda tako zaostalega Balkana.

Razčistiti ta protislovja in pogledati na lastne oči, kaj je na tem resničnega, je bila že dalj časa ideja odbora Kluba slovenskih občinskih odbornikov na Koroškem. Kajti slovenski mandatarji so kot vidni narodni delavci z dneva v dan izpostavljeni zgoraj omenjenim predsodkom. Ljudem z logiko dopovedovati, je v koroškem s krvjo zaplankanem svetu („wo man mit Blut die Grenze schrieb“) skoraj docela nemogoče. Tudi naši ljudje — v kolikor so imeli kot mali kmetje, obrtniki in delavci sploh priložnost — so videli Jugoslavijo le kot dopustni cilj. Ležalo je torej na dlani, da bi bilo potrebno študijsko potovanje po Jugoslaviji. Predsednik Kluba in dješki občinski odbornik Filip Warasch je torej razlagal svojo misel in našel odprta ušesa pri komisiji za manjšinska vprašanja in njenem predsedniku Jožetu Hartmanu.

Vodja centralnega biroja mag. Franc Wedenig je v Celovcu, v Ljubljani pa turistična agencija Kompas organizirala spored izleta oz. študijskega potovanja. Datum je bil tudi razmeroma ugoden: četrtek je bil praznik Rešnjega Telesa, tako da vsaj za nesamostojno zaposlene probleme z delovnim časom ni bil prevelik.

Za potovanje se je javilo trideset oseb. Ze kar ob vstopu v avtobus je vodič Kompas vliil udeležencem dosti pesimizma: razložil je progno, ki je bila že pri načrtovanju zelo težko izvedljiva. Kajti v štirih dneh je bilo treba prevoziti z avtobusom nad 2000 kilometrov, lep del od njih na zelo težavnih progah, strmih, polnih ovinkov in celo po makadamu.

Ze v Ljubljani pa je bila navzoča tudi ljubljanska radiotelevizija s kamero. Kajti RTV Ljubljana je namreč spremljala koroške občinske odbornike celo potovanje in pri tem posnela veliko vtisov na polurno oddajo.

Vožnja je šla mimo Zagreba, hrvaške prestolice, naravnost v glavno mesto Jugoslavije Beograd. Po kratkem ogledu mesta, Titovega muzeja, so bili na sporedu uradni govori.

Na najvišji republiški ravni SR Srbije, katere gostje so bili slovenski občinski mandatarji, so bili razgovori: s strani gostiteljev so bili navzoči med drugim Filip Matič, sekretar republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Srbije, Aleksander Radovanovič, sekretar mestne konference SZDL Beograd, predsednik mestnega odbora borcev Dragomir Nikolič, predsednik mestnega sindikata Beograd Čedomir Jeftič, podpredsednik mestne konference SSM Beograd Slobodan Marinkovič in drugi.

V svojem pozdravnem nagovoru je predsednik Kluba slovenskih občinskih odbornikov dipl. jur. Filip Warasch v izbranih besedah orisal trenutni položaj, v katerem se nahaja slovenska narodna skupnost na Koroškem. Warasch je opozoril na nezadovoljivo rešitev sodnega jezika, ki upošteva slovenščino le v območju treh sodnih okrajev, in še v teh le v prvi instanci. Slovenščina je tako praktično degradirana na položaj pomožnega jezika. Natančneje se je bavil Warasch tudi z nameranim preštevanjem koroških Slovencev, ki naj bi se po Kreiskyjevih načrtih izvršilo že v naslednjem letu in opozoril gostitelje na dvorezno avstrijsko manjšinsko politiko: Če je Himmler našel Slovence, bo zagotovo vedela zanje tudi republika Avstrija, je dejal Warasch in zaključil, da mora biti naloga nas vseh, to štetje preprečiti.

S strani najvišjih predstavnikov SR Srbije je bilo v pozdravni besedi naglašeno, da ima to srečanje

Pretrsljiv dokument iz muzeja v Titovo Užicah: tako je SS označil obešene talce

ne samo manifestativni značaj, ampak naj pomaga tudi medsebojni izmenjavi informacij, kar je končno tudi namen tega potovanja.

Mestni svetnik Štefan Trampusch, vodja slovenske frakcije v pliberskem občinskem svetu, je v podrobnosti in na primerih orisal koroško stvarnost: asimilacija je pogojena predvsem zaradi slabšega socialnega položaja, v katerem se nahajajo pripadniki slovenske narodne skupnosti. Boljše službe, predvsem v večjih obratih in pa v državni uradniški službi, ima vsak prednost, ki ni zaveden Slovenec. Na južnem Koroškem je premalo industrije. Število nihačev-„pendlerjev“ je zelo visoko. Konkurenčnost slovenskih podjetij z nemškimi ni dana v zadostni meri, sploh pa je premalo nemških podjetij na Koroškem, predvsem na jezikovno mešanem ozemlju. Trampusch je v tej zvezi opozoril na primer Gorenje, ko je hotel ta veliki slovenski industrijski obrat postaviti v Pliberku lastno tovarno. Naenkrat je prenehalo stokanje o premajhnem številu delovnih mest v domačem okolju. Tudi študirajoča mladina se zaradi tega kaj hitro izgubi v vse vetrove: ko doštudirajo, doma ne najdejo primernih delovnih mest.

Trampusch je ponovno pozval vse narode Jugoslavije, posebno še SR Srbijo, naj vsi po svojih možnostih stojijo ob strani slovenski narodni skupnosti na Koroškem.

Občinski odbornik v Dobrli vasi dr. Luka Sienčnik je kot nekdanji partizan nakazal delež koroških Slovencev v borbi za osvoboditev

izpod nacistične strahovlade in na lepo bodočnost. Tudi on je navedel paralele za predvideno štetje manjšine: ena od možnosti, kako se da ugotoviti slovensko ozemlje, je tudi ta, da se na zemljevidu pogleda, kje vse so partizanski grobovi: meja se točno ujema z dvojezičnim ozemljem, kajti povsod, kjer so živeli naši ljudje, je bila tudi volja za odpor proti nacističnemu režimu. Dr. Sienčnik je omenil partizanske grobove in kako koroško prebivalstvo z njimi ravna: veliko število od njih je bilo skrunjenih, pomazanih ali razstreljenih. Omenil je tudi nekaj konkretnih primerov nacističnega terorja, kot so to bile selske žrtve in pokol v zadnjih dneh vojne pri Peršmanu nad Železno Kaplo.

Kot primer za to, kako se je premaknila jezikovna meja, je doktor Sienčnik omenil, da je ob začetku tega stoletja doživel cesar slovenski nagovor od župana Franca Jeseva v Dhovšah severno od Celovca. Danes se Dhovše imenujejo čisto navadno Lendorf, tam je nastanjena tudi vojaška kasarna. Prosto voljno se tamkajšnji živelj ni pomencil.

Tudi dr. Marko Dumpelnik, Janez Hudl ter Alojz Gregorič so naglasili potrebo po vsesplošni podpori koroških Slovencev v njih boju za obstoj. Predstavniki SR Srbije so v svojih odgovorih naglasili, da je boj koroških Slovencev upravičen ter jim zagotovili vsestransko podporo tako na mednarodni ravni kot tudi znotraj republike. Slovenski občinski odborniki so bili vseskozi nemalo presenečeni nad tem, kako dobro so bili informirani o položaju koroških Slovencev ljudje, katerih se prizadevanja slovenske manjšine na Koroškem neposredno ne dotikajo. Predstavniki SR Srbije in občine Beograd so v imenu vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti zagotovili polno solidarnost s prizadevanji koroških Slovencev; po izredno visokem nivoju njihovih informacij je bilo to zagotovilo vseskozi prepričljivo. Prav tako so gostitelji izrazili svoje veliko veselje nad tem, da so imeli prvič v gosteh večjo delegacijo koroških Slovencev.

Uradnim razgovorom v Beogradu je posvetil zelo veliko pozornost ves jugoslovanski tisk: zastopani so bili med drugim uredništva Tanjuga, Politike, Borbe, Vjesnika, beograjske televizije in drugih. Tudi ta obisk je snemala ljubljanska televizija.

Delegacija koroških Slovencev je v Beogradu bivala v sodobnem hotelu Toplice. Da slovenski občinski očetje znajo tudi nadpovprečno dobro peti, so dokazali že kar prvi večer, ko so v mestnem predelu, kjer navadno „svirajo“ narodni ansambli, med njimi veliko ciganskih, delali tam „sviračem“ dokaj hudo konkurenco.

Program je bil hudo napet, tako ni ostalo niti časa za ogled najlepših delov Beograda, Kalimegdana in drugih zanimivosti.

Preko Požarevaca so občinski mandatarji s Koroškega nadaljevali drugi dan svojo pot ob najlepšem delu Donave. Mimo razvaline grada pri Golubacu, priče nekdanjega odpora domačega prebivalstva proti turškemu okupatorju, strme in ozke ceste po pobočju Velikega grebena se je vila pot. Donava, drugače široka tudi dva kilometra, se tukaj zelo zoži, zato pa dosega globino tudi do 100 metrov. Tudi pretok je temu primerno velik, tako da so morali še pred nedavnim uporabljati vlačilce za ladje, ki so hotele po Donavi navzgor. „Železna vrata“ se imenuje ta del pokrajine, kjer se vije Donava med skalami na

obeh straneh. Kot že enkrat povedano, je to vsekakor najlepša pokrajina, kjer teče Donava.

Zaradi izredne hitrosti, ki jo doseže Donava v tem delu, je veliktok izredno primeren za elektrarne. Med mesti Tekija in Kladovo je tako nastala elektrarna Djerdap, ki je največja na Donavi in šteje med največje na svetu. Ker je Donava v tem kraju istočasno tudi meja med Romunijo in Jugoslavijo, je nastala hidroelektrarna na Djerdapu v sodelovanju med obema državama. Tudi električni tok delita obe državi. Donava pa je v tem delu tudi izredno pomembna vodna pot, zato sta na obeh straneh napravi za dviganje in spuščanje ladij, tudi največjih.

Žal ogled hidroelektrane od znotraj ni bil mogoč, kljub temu je impozantna zgradba napravila na vse občinske odbornike izredno globok vtis. Elektrarna Djerdap je pa pokazala dvoje: prvič, da Jugoslavija ni več tako zaostala, kot se pri nas vedno zopet sliši, tudi ne „daleč spodaj na Balkanu“ in drugič, da je Jugoslavija pripravljena sodelovati z drugimi državami. Tudi pri tako velikih projektih in tudi z državami, ki pripadajo drugim vojaškim paktom (Romunija je, kot zna-

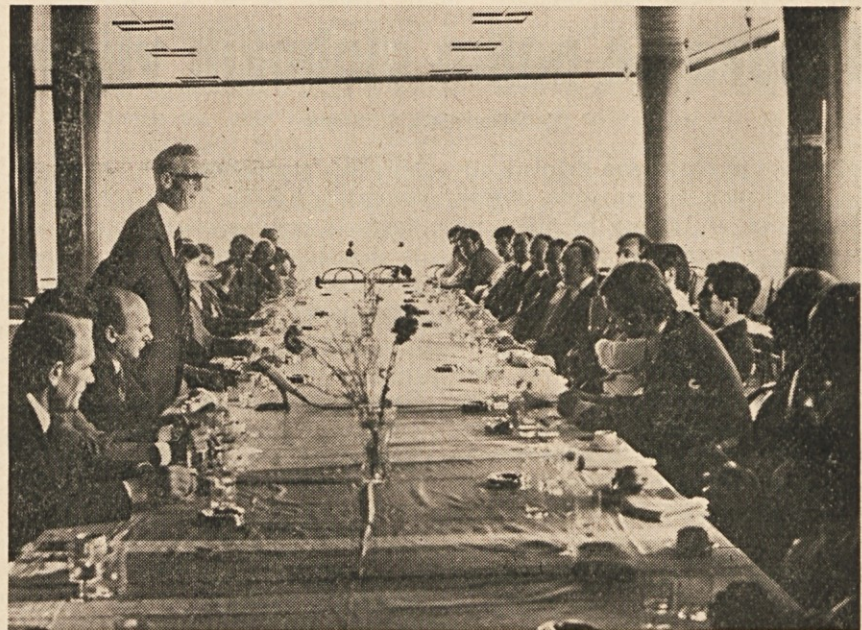
no, članica varšavskega pakta).

Še nekaj časa je popotnike s Koroškega vodila pot ob Donavi, potem so se obrnili proč od nje in se preko Negotina in Zaječarja ob bolgarski meji peljali mimo Parčina v Kruševac, kjer so prenočili.

Cilj naslednjega dopoldneva so bile Titovo Užice, kamor so prispele občinski mandatarji preko Kraljeva in Čačaka. Užice so dobile prilastek „Titovo“ zaradi tega, ker so bile leta 1941 center prvega večjega ozemlja, ki je bilo osvobojeno izpod nacistov. Po napadu hitlerjeve Nemčije 6. aprila na Jugoslavijo, so partizani že maja in junija organizirali mrežo vojaškega štaba, z oskrbovanjem upornikov z orožjem ter nasploh z šolanjem. Ponekod so že meseca junija začeli z oboroženim uporom proti nacistični strahovladi. V koordiniranih akcijah partizanskih oddelkov so avgusta in septembra prepodili s prvega večjega ozemlja nacistične okupatorje. To ozemlje, katerega center so bile Užice, so imenovali potem „Užiško republiko“. Oktobra in novembra meseca je bil v Užicah tudi sedež vrhovnega štaba. Še danes so v muzeju vstaje ohranjeni prostori, kjer je deloval štab. (Dalje na 4. strani)

Slovenski občinski odborniki pri razgovorih v Beogradu

V Titovo Užicah je udeleženec užičke republike Vitomir Cvorovič povedal slovenskim občinskim odbornikom slavno zgodovino tega kraja.

Pred muzejem vstaje so se občinski odborniki postavili za spominsko sliko

Kazaze: Župančev oče je umrl

V petek, 23. maja, je veliko številno ljudje pospremilo k zadnjemu zemeljskemu počitku Župančevega očeta Valentina Mišica iz Pribla vasi. Pribla vas spada sicer farno k Dobri vasi, a rajni je izrecno želel počivati na kazaškem pokopališču ob farni cerkvi svetega Vida, kamor je vsa leta zvesto prihajal, prejšnja leta peš, zadnja leta pa s „ta mladim“ z avtom. Bil je vsestransko trdne narave. Čeprav je zadnji čas težko hodil, je do zadnjega zvesto hodil v Pribli vasi k delavniškim mašam in vsako nedeljo in praznik v farno cerkev k farni božji službi. Čeprav je bil eden najstarejših v tem kraju, v januarju je dopolnil 84. leto, je bil duhovno zelo razgleden, se lepo znašel v pokoncilskem bogoslužju in pri vsaki sveti maši pristopil k svetemu obhajilu. Do zadnjega dne se je zelo zanimal za dogajanje v Cerkvi in svetu in z velikim zanimanjem prebiral cerkvene liste, Naš tednik in Mohorjeve knjige. Do zadnjega je ostal zvest Bogu in narodu, prava korenina.

Kljub visoki starosti je bil veselega značaja in je imel zelo močno življenjsko voljo. Na praznik svete birme v naši fari, v nedeljo, 4. maja, je bil še pri škofovi maši in je prejel sveto obhajilo, ki je bilo zadnje v njegovem življenju. V sredo nato ga je zadela kap, od katere si ni več opomogel in je na njeni posledici umrl v celovski deželni bolnišnici v tednu po binškošnih praznikih.

Pogrebne obrede in somaševanje za rajnega je vodil prelat Aleš Zechner kot njegov prijatelj, z njim sta

ČESTITAMO!

Te dni je napravil profesorski izpit iz ruščine in zgodovine Štefan P i n t e r, maturant Slovenske gimnazije. Mlademu profesorju čestita tudi uredništvo „nt“!

somaševala in mu asistiral pri pogrebu prošt Franc Brumnik in župnik Florijan Zergoi, ki se je rajnemu ob odprtem grobu zahvalil za njegov zgled lepega verskega življenja in za njegovo velikodušno podporo misijonskim bogoslovcem, ki jih je pomagal podpirati pri njihovem študiju.

Pri svojem nagovoru pri pogreb-

ni maši pa je prelat Zechner naslikal rajnega kot zgled globoko vernega moža, ki se je najraje pogovarjal o verskih zadevah. Cerkevni pevci pa so rajnemu zapeli na domu in na grobu in pri somaševanju skupaj z verniki, ki so prišli tudi iz Lovank in Št. Lipša. Njegovi ženi vdovi in vsej Župančevi družini velja iskreno sožalje.

Občni zbor šentjakobskih pevcev

Pred kratkim je priredil Mešani pevski zbor iz Št. Jakoba v Rožu svoj redni občni zbor. Stari predsednik Franc Rasinger je pozdravil zastopnike Krščanske kulturne zveze Nužeja Tolmajerja, Slovenske prosvetne zveze Hanzija Weissa ter slovenske občinske liste v Št. Jakobu Tončija Gabriela. Občni zbor je sprejel novi pravilnik, ki točno določa vprašanja poslovanja in zamisli MPZ, nadalje vprašanja članstva, delovanja itd. Predsednik je v svojem poročilu omenil uspešno in pridno delovanje zbora. Odpel je šest samostojnih koncertov, nadalje pa še sedemkrat nastopil z drugimi zbori. Vse to so mogli zabeležiti že po nekaj več kot enoletnem delovanju. Tako velja danes iskrena zahvala zborovodji, ki je zbor z neutrudljivim delom in vzglednim idealizmom spravil že kar daleč.

Največ pozornosti v predsedniškem poročilu pa je povzročila točka o težavi stališč z obema središnjima kulturnima organizacijama. Govornik je obžaloval morebitne napake odbora v zvezi z delovanjem na zunaj, kot opravičilo pa je opozoril na dejstvo, da zbor zaradi svoje mladosti še ni docela homogen. To pa je treba upoštevati: „Mnenja smo,“ je dejal predsednik, „da je sodelovanje z obema organizacijama, s SPZ in s KKZ, edina pravilna pot za uspešno in široko delovanje na koroškem kul-

turnem polju. Tu bo treba iskati nove poti, pri tem iskanju pa smo najbolj navezani na pripravljenost obeh organizacij, da nam prideta nasproti.“ Predsednikovemu poročilu so sledila še druga: blagajniško, ki nam je razodelo kočljivo nizko stanje v blagajni; poročilo zborovodje, ki je med drugim razlagal zamisel novo zasnovanega študijskega koncerta „Ziljska ohcet“, nazadnje pa poročilo referenta za družabno živ-

Da ne bo kdo mislil, da je cestna uprava ponovno postavila k trenutno brezimni vasi v Rožu zopet njej pripadajoči slovenski napis „Šentjakob“. Šentjakobski pevci so se namreč zbrali okoli krajevnega napisa pred Šentjakobom — pri Ljubljani.

Potovanje polno globokih vtisov

(Nadaljevanje z 2. strani)

prav tako je ohranjena delovna soba vrhovnega komandanta Josipa Broza-Tita. V Užicah je takoj po pregonu okupatorjev začela delovati tudi industrija: podtalna tovarna orožja in streliva, — tedaj sploh edina — tovarna usnja, tekstilna tovarna in pa obrtništvo. Prav tako so organizirali sanitetno službo, delovala pa je tudi partizanska tiskarna, primitivna sicer, a neprecenljivega pomena za propagando in za informacijo zaledja.

Ogled muzeja vstaje je napravil na ekskurzijo s Koroške nepozabne vtise: videli so podtalno orožje, s katerim so se morali boriti partizani proti tehnično zdaleč močnejšemu sovražniku, prve partizanske uniforme, orodje, ki so ga uporabljali, ker pod silo razmer niso imeli nič boljšega. Po ogledu so mogli šele slutiti, kakšni heroji so bili partizani, in ne roparji in krvoločni pustolovci, kot se še danes govori o partizanih med prejšnjim delom večinskega prebivalstva. Neme priče pa so številni dokumenti, priče o grozotni strahovladi okupatorja, ki je bil mnenja, da na „nerazvitem Balkanu“ življenje tako ne šteje kaj in ki je bil mnenja, da je treba ustrahovati prebivalstvo le z nenavadno surovostjo in grozoto. Postreljene in na drevesih obešene talce pa so potem v letaku imenovali „Baumblüte in Serbien — Frühling 1941“.

Zelo prisrčen sprejem so doživeli slovenski koroški mandatarji v Titovo Užicah: na tem zgodovinskem kraju so pozdravili občinske od-

bornike podpredsednik občinske konference SZDL Titovo Užice Viča Pavlovič, predsednik Izvršnega sveta skupščine Užice Milojko Djuričič, udeleženec užiške republike in predstavnik Zveze združenih borcev Vitomir Čvorovič, predsednik sveta krajevnih skupnosti Sreten Basurovič in drugi visoki funkcionarji. V okviru delovnega kosila so imeli zastopniki koroških občin ponovno priliko, tolmačiti svoje težave in probleme. Predstavnik Zveze združenih borcev Vitomir Čvorovič je v zelo ganljivih besedah pravil gostom o nastanku užiške republike, o volji, nezlomljivi volji ljudstva, da se osvobodijo samo izpod nacizma in o velikih žrtvah, ki so jih pionirji vstaje doprinesli.

Predsednik kluba slovenskih občinskih odbornikov Filip Warasch je podal nato kratko sliko težavnega delovanja slovenskih občinskih odbornikov na Koroškem. Poudaril je, da je ponosen, da je prvič imel priliko, z večjo delegacijo demokratično izvoljenih mandatarjev obiskati te kraje.

Podpredsednik Kluba slovenskih občinskih odbornikov dr. Luka Sienčnik je dejal, da so člani delegacije demokratično izvoljeni občinski odborniki. Pač pa gre ta demokratičnost včasih tako daleč, je dejal dr. Sienčnik, da postanejo tajne volitve kaj kmalu znane. Predvsem v malih občinah oz. volilnih okrožjih se kaj kmalu zve, kdo se je upal oddati svoj glas za slovensko listo.

Tudi v Titovo Užicah so se slo-

venski občinski odborniki prepričali o dobri informiranosti tudi tamkajšnjih občinskih funkcionarjev, kar zadene koroško manjšinsko vprašanje. Z ogorčenjem so zavrnili od kanclerja Kreiskega nameravano ugotavljanje manjšine kot akt genocida.

Tako kot tudi v Beogradu, je predsednik Kluba Warasch tudi v Užicah predal članom delegacije informacijsko knjigo „Slovinci na Koroškem — Die Slowenen in Kärnten“.

Naslednja postaja je bila mesto Sarajevo, skupno z Ljubljano tretje največje mesto Jugoslavije (približno 300.000 prebivalcev). Sarajevo je glavno mesto Bosne in Hercegovine. Toda preden je bilo tako daleč, je bilo treba prevoziti več kot sto kilometrov makadama v bosanskih hribih.

V kratkem času, ki je bil na razpolago, se je popotnikom s Koroškega prikazalo mesto v vsej svoji raznolikosti: številne mošeje - džamije, ki so se tudi že zmodernizirale. Od znotraj so si občinski odborniki ob izvrstnem strokovnem spremstvu ogledali džamijo Beja Gazija Husreva, zgrajeno leta 1531, pa tudi eno od prav tako številnih pravoslavnih cerkva. Še en drug zgodovinski kraj so videli: mesto, kjer je bil ustreljen avstrijski prestolonaslednik Franz Ferdinand 28. 6. 1914.

Zadnjikrat so se na kratko ustavili slovenski občinski odborniki v Jajcu, rojstnem kraju nove Jugoslavije. Leta 1942 je bilo tam drugo zasedanje AVNOJ-a. Vabljeni zastopniki zavezniških sil so se na tem zborovanju prepričali o življenjski zmožnosti Jugoslavije.

Pot nazaj do Ljubljane so izbrabili

ljenje, to pa je bila razveseljiva točka, kjer se je dalo veliko poročati.

Razrešitvi starega in izvolitvi novega odbora so sledile še razne točke. Za predsednika je bil izvoljen Slavko Sticker.

Konec koncev so poslušali govore vabljenih gostov. Zastopnik občinske liste je navedel pičle izgovore občinskega sveta, ki je zboru odklonil prošnjo po denarni podpori. Zastopnika obeh kulturnih organizacij sta pohvalila zbor zaradi njegove aktivnosti ter mu obenem izrazila pripravljenost sodelovanja. Zastopnik SPZ je izjavil, da pozorno in z veseljem zasleduje delovanje šentjakobskega zbora. Za prav posebno razveseljivo je označil dejstvo, da je v Št. Jakobu, v nekdanjem rožanskem kulturnem centru spet napočil čas pospešene kulturne dejavnosti in ustvarjanja. Oba zastopnika sta zagotovila vso podporo društvenemu delovanju.

Naslednja doba bo pokazala, ali se bodo izpolnile predstave in želje. Potrebno bo veliko dela, požrtvovalnosti in marljivosti. Novi program pa ni samo zelo zahteven, v veselje sta pevkam in pevcem njegova lepota (pesmi) in zanimivosti.

PRIREĐITVE

KOZIKA LIZIKA lutkovna veseloigra

Nastopa: Dramska skupina Koroške dijaške zveze iz Celovca

Prireditelj: Prosvetno društvo Velikovec

Kraj: Št. Rupert, gospodinjska šola
Čas: Sreda, 11. 6., ob 18. uri

Prireditelj: Otroški vrtec v Št. Petru

Kraj: Št. Peter, gospodinjska šola
Čas: Torek, 10. 6., ob 14. uri

Prireditelj: Otroška mladina v Kotmari vasi

Kraj: Kotmara vas, farna dvorana
Čas: Torek, 10. 6., ob 17. uri

Prireditelj: Katoliška otroška mladina v Kazazah

Kraj: Kazaze, župnišče
Čas: Sreda, 11. 6., ob 15. uri

Prireditelj: SPD „Bilka“ Bilčovs

Kraj: Gostilna Miklavž v Bilčovsu
Čas: Sobota, 14. 6., ob 20. uri

VEČER PESMI, PLESOV IN GLASBE

Prireditelj: SPD Edinost v Pliberku

Kraj: Pliberk, dvorana pri Schwarzlu
Čas: Sobota, 14. 6., ob 20. uri

ENODNEVNI IZLET

v Slovenijo

Prireditelj: SPD Borovlje

Odhod: 29. junija, ob 6. uri, na boroveljski avtobusni postaji
Prijave na: Hranilnico Borovlje ali na predsednika Andreja Wieserja.

OBČNI ZBOR POSOJILNICE DOBRLA VAS

Kraj: Prosvetna dvorana Narodnega doma, Pliberška cesta 6
Čas: Nedelja, 15. 6., ob 9.30

KLUB MLADJE OBVEŠČA:

Izlet na morje

Po osebni iniciativi smo pošiljali že nekajkrat otroke v počitnicah na morje. Poleg običajnih počitnic na morju so izpopolnjevali v vsakdanjem pogovoru ob igri s svojimi novimi prijatelji iz Slovenije svoje znanje materinščine ali pa so si prisvojili celo osnovno znanje našega jezika.

Letos organiziramo letovanje za večje število šolarjev v starosti med 10. in 16. letom. Znanje slovenščine ni potrebno!

Predvideni so približno 2-tedenski turnusi.

Cena: Od 500.— do 1000.— šilingov.

Podrobnosti vam bomo pisali takoj, ko dobimo vaše sporočilo, da se zanimате za to našo akcijo.

Letovanje KLUBA MLADJE na morje bo za vašega otroka nepozaben doživljaj, za njegovo slovenščino pa lepa in plodna obogatitev! Pišite nam takoj — nekaj mest imamo še na razpolago!

Za klub mladje: Mirko Šnabl, 1020 Wien / Dunaj, Taubstr. 24A/1/20.

Mednarodno srečanje pisateljev v Brezah

Že četrtrič, od 30. maja, do 1. junija, so se v izredno lepem turističnem kraju v Brezah (Fresach) na zgornjem Koroškem zbrali pisatelji (45 po številu). Srečanje, ki je bilo v gostilni Themessl, je bilo sila plodovito.

Letos, tako je dejal v pozdravnem govoru predsednik Zveze pisateljev Koroške Walter Novotny, „smo se odmaknili od posebne teme ter smo dali besedo štirim avtorjem, kajti to je važno zaradi informacij za pisatelje.“ Povabilu so se odzvali književniki iz Jugoslavije, Švice, Zvezne republike Nemčije, Romunije, Avstrije in seveda številni koroški pisatelji, medtem ko so Madžari odpovedali.

Taka zborovanja, v tem primeru konkretno v Brezah, imajo namen prepričati, da se ne bi avtorji gibali v istem krogu, to se pravi, da ne bi okosteneli v svojem pisateljskem ustvarjanju. Za domače avtorje pomeni srečanje merjenje s tujimi pisatelji, je dejal na koncu Novotny.

Deželni glavar Leopold Wagner ki je tudi odprl zborovanje pisateljev, je v svojem govoru poudaril važnost pisatelja danes. Ugotovil je, da je dandanes kultura dejavnik, ki zadeva vse, ne samo gotovo plast naše družbe. Danes se mnogo govori, da je naša zapadna kultura pred propadom, to je, da vlada zmešnjava. Če pa je to res, potem je zagotovo, da se nahajamo na pragu novega obdobja oblikovanja kulturnih vrednot.

Avtorji so imeli tele teme: Angelika Hechtel (Zvezna republika Nemčija) je imela temo „Izkušnje nemške avtorice v nemškem literarnem prostoru“. Dejala je, da je pisateljica danes uspešna, le če je mlada, lepa in mikavna in da se vrednoti manj njena nadarjenost.

Zato je nujno, da dobi ženska pisateljica več enakopravnosti.

Celovčan Alojz Brandstetter je govoril o „Napredku v literaturi“, Düsseldorfčan Rolfruael Schröer pa o „Novih komunikacijskih možnostih“.

Silno razgibanost med zbrane avtorje je prinesel referat Zagrebčana Slobodana Šembera (Jugoslavija), ki je vzburil zaradi aktualnosti vso pisateljsko srenjo. Naj najprej povem, da je Slobodan Šembera danes tiskovni vodja Dubrovniških poletnih iger, prej pa je bil sourednik zagrebške kulturne revije „Telegram“. Piše drame in televizijske igre.

Šembera je v svojem predavanju dejal, da je položaj pisatelja danes čisto drugačen in da se mora boriti z večjimi težavami kot v preteklosti. Življenjska filozofija je zanj nesodoben pojem. Prav zaradi tega se sprašuje, kje začetni in komu naj veruje, kajti politika obvladuje vse naše dejanje in nehanje ter bitje in žitje. V njenem imenu se dogaja strahoviti teror in nikoli se ni zgodilo toliko v imenu svobode kot sedaj. Če govorimo o demokraciji, se moramo vprašati, o kateri demokraciji, sicer pa smo se na to žalostno dejstvo že kar navadili. In prav v takem svetu je za pisatelja danes, ki je le smešno bitje, izredno težko, kajti tudi njega so razporedili v sistem ravnanja zgrešenih in napačnih pojmov ter lažne morale. To so dejstva, ki pričajo, kako se mora avtor boriti za svoj obstanek.

Za nas koroške Slovence bi bilo zanimivo izvedeti, kdo od slovenskih pisateljev je bil navzoč v Brezah. Iz matične domovine sem se seznanil s Francetom Forstne-

ričem iz Maribora. Je novinar in zadolžen pri ljubljanskem Delu za kulturna dogajanja na Štajerskem. Poleg svojega novinarskega poklica je France Forstnerič še pesnik. Izdal je že več pesniških zbirk. Zaradi kvalitete njegovih pesmi je prejel Levstikovo nagrado in nagrado Prešernovega sklada; to slednjo je dobil za njegovo zadnjo pesniško zbirko „Pijani kurent“.

Ko je bil nedavno literarni večer slovenskih pesnikov v Marburgu (Lahn, v Zahodni Nemčiji), so brali tudi dve Forstneričevi pesmi v prevodu Petra Keržeta. Zanimivo je, da šteje slovenska literarna zgodovina Franceta Forstneriča, Daneta Zajca, Sašo Vegri, Strnišo in Vena Tauferja skupaj v literarno generacijo, ki se je formirala v šestdesetih letih.

Forstnerič se je v pomenku o srečanju avtorjev v Brezah zelo pohvalno izrazil. Dejaj je, da je to srečanje na visoki ravni, zlasti če pomislimo, da je odprl zborovanje sam deželni glavar, ter dejstvo, da je hotel obiskati Breze celo zvezni kancler Kreisky, če ne bi imel

obiska najvišjih državnikov v Salzburgu.

Z Dunaja je prišel slovenski književnik Lev Detela, ki danes deluje konsekvntno dvojezično. V Avstriji živeči pisec se zadnje čase odlikuje z izredno aktivnostjo, saj piše poleg proze tudi pesmi. Sedaj se prav pridno pripravlja na svojo izdajo nemške knjige, ki jo je napisal leta 1970 in je bila nagrajena v Tübingenu. Lev Detela mi je v razgovoru povedal: „S tem da gojim kulturne stike s širokim nemškim svetom, pomagam spodbujati zanimanje nemškega kulturnega kroga za slovensko literaturo ter kulturno dejavnost v svetu nasploh.“

O Levu Deteli je v reviji „Das Pult“ urednik revije Klaus Sandler napisal med drugim: „...tudi je Detelova zasluga, da se nemška javnost v Avstriji zanima za slovenske pisatelje.“

Ne smem pa pozabiti odličnega prevajalca slovenske lirike, našega rojaka Celovčana Petra Keržeta, ki mi je dejal, da pripravlja spet nove prevode pesmi slovenskih avtorjev. B. L.

Slovenski filozof dr. Franc Veber - umrl

Pred kratkim je na ljubljanskih Zalah legel k večnemu počitku veliki slovenski filozof prof. dr. France Veber. Iz obmejne Gornje Radgone ga je pot vodila po tujih univerzitetnih središčih; od ustanovitve ljubljanske univerze pa do upokojitve leta 1945 je predaval na tej osrednji slovenski znanstveni ustanovi.

Vebrovo zemeljsko življenje je potekalo od rojstva — 20. septembra 1890 — v Gornji Radgoni, kjer

je končal osnovno šolo. Gimnazijo z maturo je opravil v Mariboru. Po maturi je obiskoval tri semestre bogoslovje, nato pa se je vpisal na filozofsko fakulteto v Gradcu in jo končal leta 1917. Za doktorja filozofije je diplomiral z odliko pri prof. Meinongu. Za doktorsko delo je prejel tudi posebno nagrado ‚Wartinger Preis‘. Po diplomi je nadaljeval študij pri prof. Meinongu, ki je bil tedaj že evropsko znan filozof. Prav zato je znal ceniti tudi mladega Veberja in ga je določil za svojega naslednika.

Konec vojne pa je vse spremenil. Veber je odšel v Ljubljano. Prof. Meinong je to dobro razumel in v znak izredne naklonjenosti mu je zapustil svojo dragoceno zasebno knjižnico, ki je še danes jedro knjižnice filozofskega seminarja v Ljubljani.

Veber se je habilitiral za docenta v Zagrebu ter imel nastopno predavanje na temo ‚Dobro in zlo‘. Od tu naprej je Veber nenehno ustvarjalno rastel in se povsem svojsko razvijal. Leta 1921 izide njegova prva knjiga ‚O bistvu predmeta‘. Leta 1919 postane privatni docent, leto kasneje pa že docent ljubljanske univerze. Leta 1923 je postal izredni in pet let kasneje redni profesor. Od leta 1940 do 1945 je bil tudi dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Nato je bil upokojen.

Osebnost je bil nezahteven, skromen in blag.

Za slovensko filozofijo je Veber neizbrisno ime. Četudi ga je domovina, ki ji je poklonil vse svoje sile, priklenila nase, ga tudi tujina ni pozabila. Za 80-letnico je v Münchnu izšel zbornik: Od predmeta do bivanja, ki ga je uredil naš znani psiholog in filozof Anton Trstenjak. Knjiga je zbudila v nemškem filozofskem svetu neverjetno zanimanje. Ob petdesetletnici promocije pa se ga je spomnila tudi graška univerza. Izročila mu je listino zlatega doktorata.

Seznam njegovih del in bibliografijo je z veliko nadrobnoštvom izdal njegov učenec dr. Ludvik Bartelj. Omenja sedemnajst knjižnih del, 73 člankov ter 140 kritik in zapisov o Vebrovih delih.

Za nas je posebej vredna spomina ‚Knjiga o Bogu‘, ki je bila prevedena v angleščino in latinščino: V njej najdemo izvor njegove osebnosti religioznosti in dejavnega krščanstva.

Znanost o jeziku

Osmi kongres zveze slavističnih društev Jugoslavije, ki je bil v študentskem centru v Zagrebu, je pokazal, kakor je v uvodnem referatu napovedal predsednik zveze prof. dr. Miroslav Šicel, da je jugoslovanska znanost o jeziku in književnosti na visoki ravni, da enakopravno z vsemi ostalimi slavisti v svetu sodeluje pri odkrivanju še neodkritih vrednot v jeziku in literaturi. Na kongresu, ki se ga udeležuje okrog 1000 slavistov iz vse države, in za katerega je bilo prijavljenih nad 100 referatov, so obravnavali tudi probleme in dileme v pouku jezika in književnosti v jugoslovanskih osnovnih in srednjih šolah ter dosežke na področju metodike pouka jezika in književnosti.

V okviru osmega kongresa so iz Slovenije imeli referate in druge prispevke: Stanko Kotnik, dr. Dušan Pirjevec, dr. Boris Paternu, dr. Franc Zdravec, dr. Franc Jakopin, dr. Helga Glušič, Tone Pretnar, Mate Šimondič, Aleksander Saksida, dr. Breda Pogorelec, Janez Dular in dr. Jože Toporišič.

+ Kipar Boris Kalin

V Ljubljani je v sredo, 22. maja, v 70. letu starosti umrl slovenski kipar, profesor akademije za likovno umetnost in član Slovenske akademije znanosti in umetnosti Boris Kalin. Njegovo kiparsko delo je doživelo najvišje dosežke in priznanja v mnogih spomeniških in pietetnih plastikah, kakor tudi v vrhunskih izpovednih in portretnih skulpturnih stvaritvah.

Film o Koroški

Slovenska televizija je za tekmovalni del letošnjega desetega in jubilejnega festivala jugoslovanske radio-televizijske prijavitelja tudi dokumentarni televizijski film o koroških dogodkih: „Bog nas varuj revolucij in rdeče poplave“.

Festivalu jugoslovanskih televizijskih oddaj se bodo pridružili še: mednarodni festival športnih in turističnih televizijskih oddaj, poslovne projekcije za domači in tuji trg ter simpozij, seminarji, programski sestanki in druge prireditve.

Film, ki razčlenjuje in raziskuje splet psihološke in politične situacije na Koroškem danes, je režiral Božo Šprajc. Redakcija sta opravila Vladimir Frantar in Suša Vuga, ki je prispeval tudi uvodno besedilo.

PRVA FILATELISTIČNA RAZSTAVA

V dnevih, ko bo V. Zamejski festival domače zabavne glasbe v Števerjanu 7. in 8. junija 1975, bo odprta tudi prva filatelistična razstava v sodelovanju s Filatelističnim društvom iz Tržiča. Razstava, ki bo v prostorih Doma, obsega nad 100 kvadrov.

Razstavljalci so iz Goriškega, Furlanije-Juljske krajine in iz Slovenije.

Gradbena zemljišča ter staro župnišče z zemljiščem (3000 m²) ugodno na prodaj na Kostonjah. — Ponudbe na župnišče Kostonje-Köstenberg, tel. (0 42 74) - 29 05 15.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“ Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84-3-58. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmaier, Verovce št. 2, 9065 Zrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

ZENSKI KOTIČEK:

Za ženo in dom

Kaj bomo kuhali ta teden?

SREDA

Zajtrk: Instantna polenta, kava, črn kruh, rezina surovega prekajenega ali kuhanega želodca, rdeča redkvice.

Kosilo: Golaževa juha (1/4 kg govedine iz zamrzovalne skrinje), testenine s sirom, berivka v solati.

Večerja: Ajdovi žganci z ocvirki, majska kraljica z obilo mladega česna, mleko ali jogurt.

ČETRTEK

Zajtrk: Prežganka z jajci, črn kruh z lptovskim sirom, mladi luk ali česnom.

Kosilo: Svinjska obara z graham, trganci ali široki rezanci, mlada špinača in redkev v solati.

Večerja: Zdrobov narastek s češnjami, bela kava.

PETEK

Zajtrk: Bela kava, črn kruh, jajčno cvetje z bezgom.

Kosilo: Zelenjavna juha, drobnjakovi štruklji z nadevom iz drobnjaka in suhega mesa, mešana solata.

Večerja: Rizl-bizl, rdeča pesa ali mešana solata.

SOBOTA

Zajtrk: Ovseni instantni kosmiči na mleku, kruh z domačo salamo, ajvar ali kisle kumarice.

Kosilo: Grahova juha (iz vrečice) z vlivanci, ledvice v kislji omaki, krompir v kosih.

Večerja: Fižolova solata z rdečo redkvijo in trdo kuhanimi jajci, črn kruh, bela kava ali čaj.

NEDELJA

Zajtrk: Prava bela kava, kruh, skuta s smetano ali med, jagode ali češnje.

Kosilo: Goveja juha (iz vrečice), usukan močnik, goveji golaž z dušenim rižem, špinača v omaki, skutna sadna krema ali skutni puding s sadjem.

Večerja: Krompirjeva solata, mešana s fižolom in trdo kuhanimi jajci, kuhana mrzla kranjska klobasa, kruh.

PONEDELJEK

Zajtrk: Koruzni močnik z mlekom, črn kruh z zaseko in mladim lukom ali česnom.

Kosilo: Špinačna juha, pečeni trganci s suhim mesom, poljubna solata.

Večerja: Krompirjeva kaša, zelena solata, kisle mleko ali jogurt.

SVINJSKA OBARA Z GRAHOM

1/2 kg svinjskega mesa (vrat ali flam), svežega ali iz zamrzovalne skrinje, 5 dkg masti, 1 žlica moke, pol čebule, 10 dkg mladega korenčka, zelen peteršilj, majaron, 1/2 žličke paradižnikove meze, sol, 1/2 kg zluščene graha.

Meso zrežemo na kose, zmrznjeno (že v kosih) pa uporabimo kar v zmrznjenem stanju. Eno ali drugo meso denemo na vročo maščobo, dodamo na debelo zrezano čebulo in najprej dušimo. Ko se sok posuši pa še nekoliko popražimo, da meso malo porumeni. Pomokamo, moko popražimo in zalijemo z mrzlo vodo. Dodamo narezan korenček, korenino peteršilja, majaron, paradižnikovo mezo, sol in zluščen grah. Kuhamo, da se meso in grah zmečkata. V to obaro lahko zakuhamo široke rezance, riž ali prav malo kaše. Okus ji zelo izboljšajo sveče ali suhe gobe.

Nadev za drobnjakove štruklje s suhim mesom. Nadev: Približno 30 dkg zmletega suhega mesa (kuhanega), 2 jajci, po potrebi drobtin, šopek drobnjaka, 3 do 4 žlice goste smetane.

Meso zmešamo z jajcema, smetano, drobtinami, sesekljanim drobnjakom. Gostoto uravnavaemo s smetano. Nadev mora biti mazav, vendar ne preredit.

SADNO SKUTNA KREMA

1/2 kg sočne skute, približno pol l mleka, 5 žlic zmečkanih jagod ali sesekljanih ali zmiksanih češenj, sladkorja po okusu. Skuto in mleko penasto

razžvrkljamo, dodamo zmečkane jagode ali češnje in sladkor. Dobro zmešamo. Razdelimo po skodelicah in postavimo na hladno.

Dež - odlično sredstvo za lepoto

Dež je že preizkušeno in dolgo znano sredstvo za pridobivanje in ohranjanje lepote.

Kadar začne deževati, nikar ne bodite slabe volje in se zaprite med štiri stene, ampak obujte nepremočljive čevlje, ogrnite oziroma oblecite dežni plašč, potem pa hitro na sprehod! Da, nikar se ne čudite! Polurni sprehod pod deževnim nebom bo vaši koži na obrazu in vašim lasem čudovito del.

Polt se bo osvežila, prav tako pa se bodo popravili tudi vaši lasje, na pol uničeni zaradi trajnega kodranja in (morda) barvanja. Vplili bodo dovolj vlažne, suhe in razcepljene konice se bodo z mehko deževnico močno pozdravile. Preden greste na „sprehod za lepoto“, si obraz namažite z mastno kremo (nivea, solea, sport...). Ko hodite, globoko dihaite in vaš korak naj bo enakomeren.

Ko se boste vrnile domov, se najprej hitro preoblecite, potem pa si lase navijte, da vam ne bodo viseli v pramenih.

Če ste si med dežjem nabrali dovolj deževnice, si vsako jutro in večer umijte obraz v mehki vodi. Tako vam bo koža postala nežna in gladka ter prožna.

DROBNI NASVETI

● Kapljica limonovega soka povečuje čvrstost snega iz beljakov.

● Kdor se boji nahoda ali gripe, naj je več čebule, paprike, česna in hrena. Te rastline zavirajo rast bakterij in zato varujejo pred različnimi vrstami prehlada.

● Jajcu, ki ga uporabimo za paniranje, dodamo nekaj kapljic olja in ga dobro stepemo. Drobtinice se bodo tako lepše prijele.

PROF. DR. ANTON WUTTE:

Potovanje maturantov po Jugoslaviji (2. del)

(9. nadaljevanje)

VETRINJSKI SMOSTAN

Naknadno nekaj o vetrinjskem samostanu v Vetrinju, ki je že priključen k Celovcu in o Humberškem gradu (Hollenburg) nad mostom čez Dravo. Oba dva sta tesno povezana z zgodovino Ljubelja in zgodovinsko tako pomembna, da nju ne smemo prezreti.

Ime Vetrinj se omenja v latinski listini že leta 890 kot „Vitrino“, leta 1143 pa „Vitringen“ in pozneje „Vitring“. To ime je samostanska

verjetno od nemških kraljev. Leta 1142 ga je podelil spanheimski grof Bernhard iz Trušenj vetrinjskemu samostanu, ki ga je osnoval skupaj s svojo ženo. Ta daritev je obsegala kraj Vetrinj, sosednjo vas Vinograd (Weingarten) severozahodno od Vetrinja, 12 kmetij v vasi Lipici (Thal) vzhodno od Vetrinja, štiri kmetije pri Svetem Donatu nad takratnim Vetrinjem, del Vrbskega jezera in gore, ki se dvigajo nad pozneje ustanovljenim sa-

mark, dve po daritvi, kmetijo na Brdih (Wurdach) nad Kotmaro vasi, cerkev v Št. Janžu v Rožu, ki se je imenoval tedaj še Gosinja vas. Nadalje tri kmetije v Dolah (Dellach) zahodno od Vrbe, posestvo v Dvoru pri Vrbi, kmetijo pri Sveti Neži pri Velikovcu in kmetijo v Letinjah zahodno od Pliberka. Leta 1147 so pridobili menihi tudi cerkev v Zakamnu pri Vetrinju, ki pa so jo zaradi slabih časov spremeni- ni v pristavo (dvor upravnika).

Vetrinjski samostan je pridobil tudi posestvo pri Mariboru in številna posestva okoli Ptuja na Štajerskem ter na Kranjskem okoli Preddvora. Vasi okoli salzburškega Ptuja je samostan zaradi oddaljenosti zamenjal za nekatere desetine salzburške cerkve na Koroškem. Tako je postal vetrinjski samostan že proti koncu 12. stoletja največji cerkveni posestnik v celovski okolici.

Leta 1147 je kralj Konrad III. podelil vetrinjskemu samostanu njegova posestva in papež Evgen III. je prejel samostan v svoje varstvo. Štajerski vojvoda Otokar VI. je leta 1186 dovolil svojim ministerialom (še deloma odvisno srednjeveško službeno plemstvo), da smejo vstopati v vetrinjski samostan in mu podeljevati svoje dohodke. Salzburški nadškof Albert je nakazal samostanu sedem liber na leto kakor tudi ostalim samostanom svoje cerkve kot vsakoletni prispevek iz dohodkov solin na Dürrenbergu.

V 12. stoletju so računali z markami, funti (Pfund) ali librami, šilingi in penezi (Pfennige). Marka je pomenila neko utežno enoto, ki pa ni bila povsod enaka. Dunajska marka je tehtala približno 280 gramov, beneška okoli 237 gramov, breška marka (Friesacher Mark) pa verjetno kakih 200 gramov. Poleg te utežne marke so razlikovali še števeno marko. Po slovenskih krajih je šlo 160 kovanih penezov na eno števeno marko. Po slovenskih krajih 200. Kovani penezi so vsebovali pogosto le tri četrtine srebra in eno četrtino bakra, zato jih je bilo treba več na eno števeno marko, da je bila vrednost enaka z utežno mar-

ko. Penezi so bili nekak drobiž v srednjem veku, en penez je tehtal približno en gram. Slovenska libra je imela osem penezov, libra penezov pa 20 penezov.

K posesti, ki jo je prejel vetrinjski samostan v 12. stoletju, je že v prvi polovici 13. stoletja pridobil še mnogo novih posestev. Cilji vetrinjske zemljiške politike so bili v dobi od 1201 do 1246 tile: Zaokroženje posestev v bližini samostana, to je ribniškem okraju, ob Vrbskem jezeru, v Dravski dolini v Rožu in v okolici Celovca. Prav tako zavarovanje teh posestev proti napadom in nasilni lastitvi. V cerkvenem oziru je pridobil v tej dobi cerkev, farno in odvetništvo (odvetniki ali valpti so bili uradniki, ki so izvrševali sodne posle zemljiških gospodov) v Kotmari vasi od salzburškega nadškofa ter patronatske pravice (pravice predlaganja pri namestitvi duhovnika in nositi glavno breme izdatkov, v kolikor dohodki cerkvene premoženja niso zadoščali) pri cerkvi v Hodišah od avstrijsko-štajerskega vojvode. Nadalje mu je uspela zagotovitev pomembne poti preko Drave pod Humberkom in dalje preko Ljubelja na Kranjsko, ki je povezovala njegova koroška posestva z gorenjskimi. Glavne etape tega prodiranja proti Karavankam in preko njih so bile v prvi polovici 13. stoletja: Pridobitev cerkve sv. Lenarta pod Ljubeljem, in mostu čez Dravo pod Humberškim gradom, ureditev zavetišča za pot-

Dan v planini

Zjutraj, ko sonce planine zlati, odpre se lepota za moje oči. V planine visoke me žene srce, med njimi pozabim žalost, gorje.

Sonce pomika se više v nebo, blesti se kot čisto zlato... Narava, narava prelepa si ti, ko modro nebo se v soncu iskril!

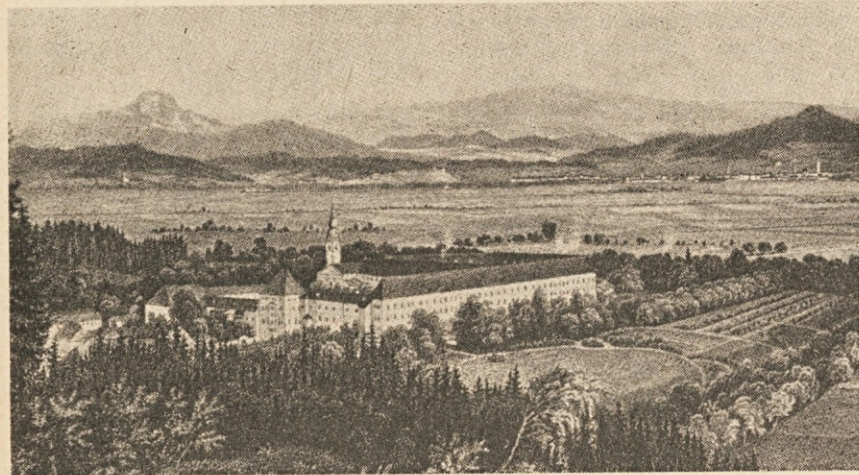
Zvečer, ko se sonce vse niže pomika

in zarja večerna planine zlati, visokih gora se še žarek dotika, ko hladen večer se v doline spusti.

V noči pa temni se izza gora luna blede prismejlja. Ko z vrha zazrem se v njen obraz, v dolini že tiho spi vas.

Tako se ponavlja življenje in beži skozi prijetne in žalostne dni.

S. K.

Vetrinjski samostan v 19. stoletju. Po litografiji našega slikarja-rojaka Marka Pernharta.

latinščina pretvorila že v ustavni listini vetrinjskega samostana leta 1142 v lepo zvonečo latinsko besedo „Victoria“, ki pomeni zmaga. Tako se Vitrinj v cerkveni latinščini še danes imenuje. Leta 1309 in 1325 pa se piše že „Victringen“, ker so prevzeli črko c iz besede Victoria. Iz Victringen je nastalo današnje nemško ime Viktring. Slovenska označba je Vetrinje ali Vetrinj.

Kraj Vetrinj je bil nekoč gozdna, deloma močvirnata pokrajina, obdana na severu od obsežnega barja, ki je segalo od Vrbskega jezera skoraj do Grabštanja. O njem pričata imeni Otoče za današnji Waidmannsdorf in Flatschach, ki pride od besede blato, za nekdanji Št. Rupert. Vetrinj z okolico je bil nekoč v rokah frankovskih kraljev iz rodbine Karolingov, v 12. stoletju pa Spanheimov, ki so ga prejeli

mostanom. Menda so prejeli menihi tedaj tudi še sedem kmetij v Untermühlbachu, pet kmetij v Glandorfu in Šmihelu na Gosposvetskem polju.

Odslej je posest vetrinjskega samostana hitro naraščala, do 14. stoletja, zlasti po daritvah, pozneje pa povečini po zameni in po pokupu. Še v 12. stoletju na primer je prejel samostan dve kmetiji in dva vinograda pri Vrbskem jezeru, posestva na Goričici (Goritschitzen) severno od Vetrinja, posesto v Loku (Lak) vzhodno od Vetrinja, za 43 mark posestvo v Otočah, kmetijo ob Jezernici (Glanfurt, odtok iz Vrbskega jezera v Gline, med Vetrinjem in ostalim Celovcem), dve kmetiji v Koselci tik takratnega Celovca, cerkev in 14 kmetij na Žihpolijah, cerkev v Kotmari vasi, štiri kmetije v Kovičah (Lukowitz) severozahodno od Bilčovsa za 17

HENRI KAISER:

Popravilo

Pri Jelinekovih se je pokvaril likalnik. Pravzaprav ne likalnik, ampak samo njegova vrvoica. Nekje se je nekaj pretrgalo ali izuleklo. Malenkost, treba je vedeti, kako se ta reč popravlja.

Gospod Jelinek je to vedel. Takšna drobna popravila so bila pravzaprav njegov konjiček.

— Ali bi mi popravil to vrvoico pri likalniku, dragi? — ga je vprašala v ponedeljek žena.

— Mar mora biti to ravno danes? — je nejevoljno nagrbčnil čelo gospod Jelinek. — Pravkar sem si hotel ogledati kriminalni film na televiziji.

— Ali bi mi popravil vrvoico pri

likalniku? — je vprašala gospa Jelinek v torek.

Nocoj imam sestanek kegljaškega krožka, saj vendar veš, — se je odrezal mož.

— Ali mi boš popravil? — je vprašala gospa Jelinek v sredo.

— Nimam časa, je dejal gospod Jelinek. — Prinesel sem si delo iz urada... delal bom doma.

Gospa Jelinek je zastavila isto vprašanje v četrtek, petek in soboto. Toda prvič je bil njen mož preveč utrujen, drugič je imel nujno konferenco upravnega odbora svojega športnega kluba, tretjič pa je imel sestanek filatelističnega društva. (Dalje na 7. strani)

JACK LONDON:

13

TRI SRCIA

„Hej, čuj, yanki! Naš dobri nadzornik Pedro Zurita te pozdravlja,“ je zajecjal Ignacio. „Zelo bi ga veselilo, če napravite nekaj požirkov na njegovo zdravje in pozabite, da se boste jutri gugalni na vešalih.“

„Povejte senoru Pedru Zuriti, da ga prav lepo pozdravljam in recite mu obenem, naj ga vzame vrag skupaj z njegovim žganjem,“ je odgovoril Henry. Vrtar se je zvrnil. Naenkrat je bil trezen, tako da se ni več zibal.

„Že prav, senor,“ je dejal, odšel iz celice in zaklenil za seboj vrata.

Henry je planil k oknu in se zaletel z nosom v Francisa, ki mu je molel skozi mrežo samokres.

„Pozdravljen, tovariš,“ je dejal Francis. „Tako te rešimo iz tega brloga.“ Pokazal mu je dva dinamitna naboja s pritrjenimi vžigalniki.

„Tole ljubko igračo sem vzel za vsak primer s seboj. Stopi tja v zadnji kotic celice, zakaj čez hip bo v steni tako velika odprtina, da bi mogla skoznjo celo ‚Angelika‘. Kar se pa ‚Angelike‘ tiče, ti moram povedati, da nas čaka na obali. Zdjaj se pa le hitro umakni. Takoj prižgem zažigalno vrvoico, ki je zelo kratka.“

Komaj se je Henry stisnil v zadnji kotic celice, ko je nekdo s težavo odprl vrata. Zadoneli so klici in kletve, med katerimi se je odlikoval posebno star in običajno bojni klic španskih Američanov:

„Udari yankijel!“

Henry je zaslišal tudi kratek pogovor med Rafaelom in Pedrom, ki sta se primajala v celico:

„Ta ne priznava bratske ljubezni,“ je jecljal Rafael.

A Pedro:

„Dejal je, naj me vzame vrag — saj je dejal tako, kajne Ignacio?“

Oba sta imela v rokah puške, za njima pa je pritiskala na vrata pijana tolpa v naglici oboroženih orožnikov in paznikov. Eni so bili oboroženi s kratkimi meči in karabinkami, drugi s sekirami in praznimi steklenicami. Ko so zagledali v Henryjevih rokah samokres, so se ustavili; Pedro je z drhtečimi rokami pomeril in slovesno zajecjal:

„Senor Morgano, ta hip se preselite v pekel in zavzemite mesto, ki vam gre.“

Toda Ignacio ni hotel čakati. Ustrelil je kar na slepo srečo, in ker so se mu roke v pijanosti pošteno tresle, je zgrešil za dobrih pet čevljev. Tisti hip se je zgrudil na tla, zadet od Henryjeve kroglice. Drugi so jo naglo odkurili na hodnik, od koder so začeli besno obstreljevati celico.

Henry je hvalil usodo za to, da so stene bile k sreči debele in da mu torej razjarjena tolpa pijanih orožnikov tako ne bo mogla do živoga. Zato je ostal v določenem koticu v napetem pričakovanju, kaj se bo zgodilo. Vsak hip je moral v steni eksplodirati.

In res je eksplodiralo. Okno s prillegajočo steno se je spremenilo v ogromno odprtino. Drobec je zadel Henryja v glavo in omamljen se je zgrudil na tla. Ko se je prah polegel in dim razkadil, so Henryjeve motne oči opazile Francisa, ki je lezel skozi odprtino v celico. Komaj so Henryja potegnili iz celice, se je znova zavedel. Opazil je, da Enrico Solano s svojim mlajšim sinom s puško v roki zdržuje množico radovednežev z ene, medtem ko jo Alvarado in Martinez zdržujeta z druge strani ulice.

Toda presenečeno prebivalstvo ni niti mislilo na to, da bi preprečilo pobeg iz jetnišnice. Ljudje so pasli samo radovednost. Vsi so se zavedali, da bi utegnili žrtvovati svoje življenje, če bi hoteli prijete te oborožene divjake, ki so pri belem dnevu napadli jetnišnico. In množica se je spoštljivo umaknila bojeviti četi rodbine Solano in obeh Morganov.

„V bližnji ulici nas čakajo konji,“ je dejal Francis Hen-

ryju, ko sta si krepko stisnila roke. „Pri konjih čaka Leoncie. Četrtr ure galopa in že smo na obali, kjer nas čaka čoln.“

„Čuj, dragi, pod oknom si žvižgal napev iste pesmi, ki si se je naučil od mene,“ se je nasmehnil Henry. „Zdelo se mi je, da slišim božansko melodijo. Španski psi so bili tako nestrpni, da niso hoteli čakati jutrišnjega dne. Nasrkali so se žganja in sklenili so odpraviti me na oni svet že danes. Stari jih je s tem žganjem imenitno speljal na led. Stari krošnjar je prevrnil svoj voz tik pred vhodom v jetnišnico. In voz je bil poln žganja.“

„Zato, ker je krošnjar lahko celo blagorodni Narvaez, sin Baltazarja de Jezusa y Cervcallos é Narvaez, sin slavne vojvodje, generala Narvaeza. In tudi krošnjar mora živeti, mar ni tako, dragi senor?“ je ponovil Francis Henryju dobro znane besede.

Henry ga je začudeno pogledal. Prvi hip ni razumel, kaj naj pomenijo te čudne besede, toda takoj mu je prišlo na misel, da mora biti prizor z razbitim vozom in splešenim konjem v tesni zvezi z njegovo rešitvijo. Hvaležno je pogledal Francisa, rekoč:

„Francis, nekaj me veseli, zelo veseli.“

„In sicer?“ je vprašal Francis, ko sta zavila v drugo ulico, kjer so ju čakali konji.

„Da ti nisem odrezal ušes na otoku Calfu, ko sem te vrgel in ko si sam zahteval, naj ti jih odrežem.“

6

Mariano Vercara é Hijos, poglavar mesta San Antonia, se je zleknil v naslonjač in si v blaženem zadovoljstvu zvijal cigareto. Poglavar je pravočasno poskrbel, da bi stari sodnik ves dan ne dobil niti kapljice žganja. Njegova očetovska skrb je bila poplačana s tem, da je sodišče po določenem načrtu brez obotavljanja izreklo smrtno obsodbo. Poglavar ni trpel nobenega odlašanja ali zavlačevanja. Šest plantažnih delavcev, ki so pri obravnavi prisegli proti Francisu Morganu, je brezobzirno kaznoval in jih poslal nazaj na plantaže v Santos. Da bi odslužil ka-

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 8. 6.: 7.05 Duhovni nagon. — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 9. 6.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Za našo vas.

TOREK, 10. 6.: 9.30 Domači pevci pojo domače pesmi. — 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Šport. — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 11. 6.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Popevke. — Iz koroške literarne delavnice: Fl. Lipuš — Odkritje drevesa.

ČETRTEK, 12. 6.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Družinski magazin.

PETEK, 13. 6.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Kar po domače.

SOBOTA, 14. 6.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 6. junija:

17.00 Deželnozbornske volitve na Tirolskem — 17.05 Potovanje v gore — 17.30 Viking Viki — 17.55 Za lahko noč — 18.03 Klub seniorjev — 18.30 Igraj z nami — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Kraj dejanja: Obracun — 21.45 V velimestni džungli; skeč Ephraima Kishona — 22.10 Impulzi (6) 1. Sol zemlje, 2. Veselo okrajno sodišče — 23.10 Poročila.

PONEDELJEK, 9. junija:

9.30 Za otroke v predšolski dobi — 10.30 Kraljica gusarjev — 17.55 Za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali: tjalni v Beringovih — 18.30 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Šport — 20.45 Ceste San Franciscas — 21.35 Poročila.

TOREK, 10. junija:

9.30 Za otroke v predšolski dobi — 10.00 Zvabljen v past — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Gospod Kotnik; kako je gospod Kotnik postal kavalir — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Panorama — 20.55 Asfalt-kavboj; dva propadla prijatelja iščeta svojo srečo v New Yorku — 2.45 Poročila.

SREDA, 11. junija:

9.30 Za otroke v predšolski dobi —

10.00 TV v šoli: Zdravje v lastni roki; tobak — 11.00 Heinz Conrads — 17.30 Medvedek, vozač vesolja — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Naslednji, prosim! — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Teleobjektiv — 21.00 Svet knjige — 21.30 Vojsna in mir (17): Življenje in smrt — 22.15 Poročila.

ČETRTEK, 12. junija:

9.30 Za otroke v predšolski dobi — 10.00 TV v šoli: Kaj lahko postanem? Urar — 10.30 To je Pariz — 11.00 Vizija ZDA — 11.30 Gost pri A. C. Artmanu — 12.00 Druga republika — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Vsa pota vodijo v Rim — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Skrivnosti morja: Ledeni vihar v Antarktiki — 20.15 O filmu — 21.40 The Goodies — 22.10 Poročila.

PETEK, 13. junija:

9.30 Za otroke v predšolski dobi — 10.00 TV v šoli: Resnico iskati — 10.30 Mesto dela zgodovino: Rim: Boj za Cezarjevo dediščino — 11.00 Klub seniorjev — 14.15—15.30 Mednarodne kolesarske dirke po Avstriji: Proga na Glockner — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Družina Feuerstein — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Dolarjev kot peska; milijonarji beduini ob Perzijskem zalivu — 20.15 Fantomas proti Interpolu; prebrisani mojstrski zločinec ugrabi atomskega znanstvenika — 22.20 Poročila.

SOBOTA, 14. junija:

16.30 Hišica — 17.00 Gradbišče: Otroci za otroke — 17.30 Pustolovščina v mavrični deželi — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Heinz Conrads v soboto zvečer — 18.25 Kuhinja v televiziji — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.56 Šport — 20.15 Večer v Pinzgau — 21.15 Oglejte si to (2): To je bil Karl Farkaš — 22.00 Panoptikum — 22.20 Grozljivi obiskovalec; zadeva o skrivnostni morilski aferi — 00.00 Poročila.

TV AVSTRIJA

2. PROGRAM

NEDELJA, 8. junija:

18.30 THE WHOLE TONN IN TALKING (Vse mesto govori o tem) — 20.00 Enciklopedija, znanstvena knjiga — 20.15 Obisk stare dame; tragična komedija Friedricha Dürrenmatta — 22.40 Šport.

PONEDELJEK, 9. junija:

17.55 Matematika in eksperiment — 18.25 Znanje — aktualno — 19.00 Ljudje in miti; mit bogstva — 19.45 Pemsni narodov; na obalah reke Rone — 20.00 Vojsna in mir (17): Življenje in smrt — 20.45 Poročila o deželnozbornskih volitvah na Tirolskem.

TOREK, 10. junija:

16.50 Iz parlamenta: Ura vprašanj — 17.55 Tehnična kemija (4) — 18.25 Tečaj angleškega jezika — 19.00 Človek opica, ki ni nikoli živel — 20.00 Odisej (8) — 21.35 Šport s poročilom o kolesarski krožni vožnji po Avstriji.

SREDA, 11. junija:

16.50 Iz parlamenta: Ura vprašanj — 17.55 Kaj lahko postanem? Poklici, ki se ukvarjajo s stroji — 18.25 Tečaj francoskega jezika — 19.00 Karneval v Rio in njegova priprava v šoli za sambo — 19.45 Iskanje zadnjih divjih živali Evrope — 22.10 Poročilo o kolesarski krožni vožnji po Avstriji.

ČETRTEK, 12. junija:

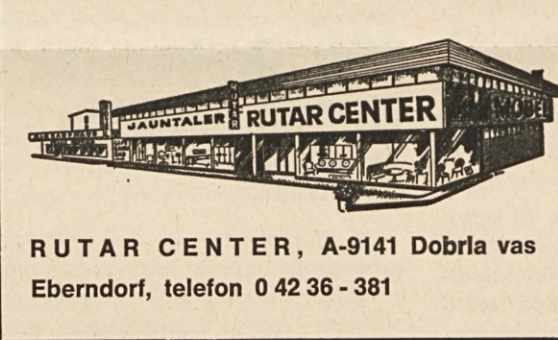
17.55 Tehnika mrežnega načrtovanja — 18.25 Tečaj ruskega jezika — 19.00 Pohlep po zlatu — 20.00 Požar — 22.10 Poročilo o kolesarski krožni vožnji po Avstriji.

PETEK, 13. junija:

17.55 Uporabna fizika: Rezonanca — 18.25 Nemščina — 19.00 Skrivnostne nočne živali; naravni film — 19.45 Zidali so posnetek neba; primeri nabožnega stvarstva romantike v Nemčiji: Opatijska cerkev Brauweiler — 21.20 Šport s poročili kolesarske krožne vožnje po Avstriji — 22.20 Fieberkopf; roman v pismih Wolfganga Bauerja.

SOBOTA, 14. junija:

16.15 Buddenbrooks; drugi del Thomas Mannovega filma — 18.00 Brez nagobčnika — 19.00 Skrivnost srebrnih bogov; poročilo iz indijske doline Kulu — 19.45 Iskanje zadnjih divjih živali Evrope; leto divjih konj — 20.00 Galerija — 20.15 Državni udar; politična satira — 22.00 Čas v sliki in šport — 22.20 Poročilo o kolesarski krožni vožnji po Avstriji — 22.35 Vprašanja kristjana.

RUTAR-CENTER

RUTAR CENTER, A-9141 Dobriča vas Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

- ugodno dobavi
- in hitro na dom
- dostavi

zen, je bil podaljšal pogodbeni rok, ki je za ubogo delavsko rajo pomenil popolno robstvo. In tako je poglavar po končani obravnavi obogatel za dvesto dobrih ameriških zlatih dolarjev. Smeje je pomislil, da so Američani iz Santosa vse časti vredni ljudje, ki se jih je treba držati.

Prvič so razvijali domačo industrijo s svojimi plantažami. Drugič — in to je bilo glavno — so pa imeli neomejene zaloge denarja in za neznatne usluge španske administracije so plačevali naravnost gosposko.

Njegov obraz se je še bolj zjasnil, ko je v sobo stopil Alvarez Torres.

„Čujtel!“ je dejal Torres tiho in položil prst na usta. „Oba vražja Morgana lahko zgrabimo naenkrat. Henry bo obešen jutri. Ne razumem, zakaj bi ne poslali Francisa k pradednom že danes?“

Poglavar je molčal in samo obrvi so se mu vprašujoče mrščile.

„Dal sem jim dober nasvet, naj z orožjem napadejo jetnišnico. Rodbina Solano verjame njegovi laži in zdaj so sklenili delati roko v roki. Prepričan sem, da bodo še nočoj poskusili rešiti Henryja Morgana. Preden se ne stemni, ni pričakovati napada na jetnišnico. Vaša naloga je ukreniti vse potrebno, da bo Francis Morgan v boju ubit.“

„Čemu in zakaj mora umreti?“ je vprašal poglavar zamisljeno. „V mojem interesu je, da spravim na oni svet Henryja. Kar se pa tiče Francisa, naj kar odpotuje nazaj v svoj ljubljani New York.“

„Toda njega moramo spraviti s sveta — in takoj vam pojasnim, zakaj. Kakor že veste iz prebranih brzojavk, ki jih dobivam in pošiljam po državnem radiu...“

„Kar sem zahteval kot glavni pogoj za dovoljenje, da smete uporabiti državni radioaparatus,“ ga je opozoril glavar.

„In kar mi ni dalo nikoli povoda, da bi se pritoževal,“ ga je pomiril Torres. „Torej, kot rečeno, vi veste, da so moje zveze z Reganom iz New Yorka strogo zaupne in izredno važne.“

Vtaknil je roko v žep.

„Pravkar sem dobil novo brzojavko, ki zahteva, da za-

držim tega Francisa tu še mesec dni — če pa bo zadržan za vedno, sem prepričan, da senor Regan ne bo protestiral. In čimprej dosežem ta cilj, tem večjo nagrado dobiva.“

„Povedali mi pa le niste, koliko ste že dobili in koliko še dobite,“ je pripomnil poglavar.

„To je privatna pogodba in poleg tega — nagrada nikakor ni tako velika, kakor bi utegnili misliti. Ta senor Regan je stiskač, velik stiskač. Vendar pa hočem nagrado pošteno deliti z vami, če bo moja misija uspešna.“

Poglavar je prikimal z glavo, rekoč:

„Mislite, da dobite najmanj tisoč dolarjev?“

„Upam. Nedvomno mi ta borzna svinja plača tisoč dolarjev, in če je usoda namenila Francisovim kostem večni mir tu v San Antoniu, je petsto dolarjev vaših.“

„Kaj pa, če dobite tisoč v zlatu?“ je vprašal poglavar. Torres se je zakrohotal, kakor da poglavar brije norce iz njega.

„Nagrada bo znašala vsekakor več kot tisoč dolarjev,“ je trdil poglavar svoje.

„Da, Regan utegne biti radodarnejši,“ mu je pritrtil Torres. „Morda mi dá tisoč petsto, in polovica te vsote bo, kot rečeno, vaša.“

„Nemudoma se napotim v jetnišnico,“ je izjavil poglavar. „Lahko se zanesete name, senor Torres, kakor se zanašam jaz na vas. Pojdiva. Takoj odideva skupaj in na lastne oči se boste prepričali, kako imenitno past si je napravil Francis Morgan. Saj še nisem pozabil, kako je treba ravnati s puško. Poleg tega pa zapovem trem orožnikom meriti samo nanj. Ta ameriški pes hoče torej napasti našo jetnišnico, pravite? Pojdiva. Nemudoma se napotiva k jetnišnici.“

Vstal je in odvrigel cigareto. Komaj pa sta prišla do vrat, se je pojavil na pragu razčapan, zasopel in ves poten deček, ki je zgrabil poglavarja za roko in zajecjal:

„Novice prinašam. Mi daste nagrado, da vam jih povem, blagorodni senor? Vso pot sem tekal.“

„Pošljem te v San Juan, da bodo psi glodali tvoje gnusne kosti,“ je odgovoril poglavar.

TV Ljubljana

NEDELJA, 8. junija:

8.35 Poročila — 8.40 J. Semjonov: 17 trenutkov pomladi — 10.05 Otroška matineja — 11.15 Kmetijska oddaja — 12.00 Poročila — Nedeljsko popoldne — 17.15 Poročila — 17.25 Podmornica orel — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Odborniki — 20.55 Evropsko prvenstvo v košarki — Jugoslavija : Turčija — 22.30 Športni pregled — 23.05 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 9. junija:

17.30 Pravljica o severnem vetru — 17.50 Obzornik — 18.05 Mozaik — 18.10 Teritorialna obramba in civilna zaščita — 18.40 Risanka — 18.55 Nogomet Norveška : Jugoslavija — 20.45 TV dnevnik — 21.10 Evropsko prvenstvo v košarki — Jugoslavija : Italija — 22.45 TV dnevnik.

TOREK, 10. junija:

17.35 Noge v zlatu, glava v blatu — 17.50 Risanka — 18.15 Egipt za časa tutankamona — 18.45 Ne prezrite: Oktetove turneje — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Diagonale: Izbor iz sporeda drugih jugoslovanskih studiov — 21.00 R. M. du Gard: Thibaultovi — 21.45 TV dnevnik.

SREDA, 11. junija:

17.25 Vrančeve dogodivščine — 17.50 Obzornik — 18.05 Mladi za mlade — 18.40 Kultura zdraviliškega kraja — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 30 let radia v svobodi — 21.05 Gorenje novosti — 21.10 Evropsko prvenstvo v košarki — 22.45 TV dnevnik.

ČETRTEK, 12. junija:

17.20 Na črko, na črko — 18.10 Kam in kako na oddih — 18.20 Vzpon človeka — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Sedem ljubezni done Juanite — 21.10 Evropsko prvenstvo v košarki — 22.45 TV dnevnik.

PETEK, 13. junija:

17.20 Morda vas zanima — 18.05 An-sambel Jožeta Krežeta — 18.35 Spoznavajmo otrokov svet: Moralno presojanje — 19.10 Risanka — 19.30 TV

dnevnik — 20.05 Winchester 73 — 21.35 625 — 22.10 TV dnevnik — 22.25 Evropsko prvenstvo v košarki.

SOBOTA, 14. junija:

9.55 Troje jubilejev — 18.20 Janošik — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 Koncert vojaških orkestrrov — 21.10 Evropsko prvenstvo v košarki — 22.45 TV dnevnik — 23.05 Kojak.

Popravilo

(Nadaljevanje s 6. strani)

V nedeljo, ko je imel gospod Jelinek prost dan, mu je žena že kar zjutraj omenila vrvice.

— Pozneje, — je vzrožil Jelinek, — pusti me, da usaj v miru zajtrkujem. Vsaj danes se ne želim utruditi.

Gospod Jelinek je mirno zajtrkoval kuhana jajca in zemlje, prebral od prve do zadnje strani časnik, lenaril do poldneva, nato pa se je okopal. Po kosilu je za eno uro legel. Nato je odigral s sinkom partijo šaha, malo pozneje pa ga je zalotila gospa Jelinek pri reševanju križanke.

— Kdaj se boš slednjič lotil moje vrvice? — je vprašala z obupnim glasom.

Gospod Jelinek je komaj dvignil glavo.

Pozneje, — je zagodrnjal, — pozneje ...

Čez deset minut je pozvonilo pri vhodu. Bila je gospa Močnik, ljubka, mlada soseda. V roki je držala vrvice od likalnika. Pokvarila se ji je. Ali bi morda bil gospod Jelinek tako prijazen ... Ker je že tako spreten v takšnih rečeh in ni tak kot moj mož, ki nima pojma o najnavadnejših domačih popravilih.

Seveda, gospod Jelinek je bil zelo prijazen. Samo nekaj gibov z odvijanjem in kleščami, in zadeva je bila v redu. Bila je res malenkost ...

Jelinek si je obrisal roke ob hlače. Nato je poklical svojo ženo: Kje je tvoja vrvice? Zdaj, ko imam pri roki orodje, bi lahko ... Gospa Jelinek se je nasmehnila; — Ni več potrebno. Prav lepa hvala!

— Ni več potrebno? Zakaj pa se mi zahvaljuješ?

— Za popravilo, — je rekla žena. Tista vrvice je bila moja!

Deček se je kar upognil pod to grožnjo, toda prazen želodec in želja, da bi zaslužil za vstopnico na bližnjo bikoborbo, mu je vrnila pogum.

„Gotovo ne boste pozabili, da sem vam prinesel novice, senor. Vso pot sem tako tekal, da mi je kar sapo zapiralo. Saj sami veste, da govorim resnico. Povem vam novico, in vi ne boste pozabili, da sem tekal jaz in da sem prvi prinesel to novico.“

„Da, da, zverina, ne bom pozabil. Toda gorje ti, če si zapomnim predobro. Kakšne novice neki prinašaš? Morda niso vredne niti beliča. Če je tako, boš še bridko obžaloval, da si sploh kdaj videl sončne žarke. Muke v San Juanu, kjer bi glodali psi tvoje posti, niso niti senca tega, kar si izmislim zate, če misliš briti iz mene norce.“

„Jetnišnica!“ je vzkliknil deček ves zasopel. „Novi yanki, tisti, ki so ga hoteli včeraj obesiti, je spustil steno jetnišnice v zrak. Bog se nas usmilil! Luknja je tako velika, kakor vrata na katedrali. Drugi yanki, ki je tako podoben prvemu, tisti, ki bi ga morali obesiti jutri, je pobegnil skozi to luknjo. Prvi yanki ga je sam potegnil skozi prebito steno. Vse to sem videl na lastne oči, tekal sem vso pot, da vam povem novico, in vi, dragi senor, gotovo ne pozabite te usluge.“

Toda poglavar se je že obrnil k Torresu.

„Tako torej, če bo senor Regan radodaren kakor princ, bo izplačal omenjeno vsoto, pravite? Petkratni znesek moramo dobiti, zakaj yanki krši naše zakone in podira stene naših jetnišnic...“

„Vsekakor ne kaže zaupati tem falotom. Morda so nalašč spravili na noge vse mesto?“ je zamrmral Torres in se namrdnil. „Če se še spomnite, sem vam povedal, da sem jim jaz svetoval, naj napadejo jetnišnico.“

„S senorom Reganom sta torej pripravljena povrniti stroške za popravo stene?“ je vprašal poglavar. Nekaj časa je molčal, nato pa nadaljeval: „Ne smete me napačno razumeti. Saj ne verjamem, da se je to res zgodilo. To je nemogoče! Celo prismojeni Američani bi se ne lotili tako tvegane podjetja.“

(Dalje prihodnjic)

Po zaključku razgovorov Ford - Sadat

SALZBURG. — Dvodnevno srečanje v Salzburgu med Fordom in Sadatom, se je zaključilo brez „zgodovinskih sklepov“, brez preokretov ali odločilnih premikov, vendar v obojestransko zadovoljstvo obeh sogovornikov. Salzburško srečanje je imelo namen, preučiti, katere so možnosti za obnovitev učinkovite diplomatske dejavnosti za rešitev

bližnjevzhodne krize ter ustvariti tako ozračje, v katerem bo nova diplomatska dejavnost lahko bolj ugodno stekla.

Med kratko tiskovno konferenco je Ford novinarjem dejal, da je s Sadatom razpravljajal o vseh okoliščinah, ki bi lahko privedle bodisi do začasnega in omejenega sporazuma, bodisi do splošne rešitve.

Dodal je, da ni bilo sklepov, ki bi bili v tem trenutku preuranjeni, vendar je napovedal svoj novi načrt, ki naj bi ga po mnenju ameriških izvedencev utegnil predložiti že junija ali julija.

Egiptovski predsednik pa je predvsem podčrtal pomen dejstva, da se je osebno seznanil s Fordom, ter dodal, da so bili razgovori izčrpani in da so zajeli kopico vprašanj. Napovedal je tudi, da se bo po povratku v Kairo držal v stalnem kontaktu z Belo hišo.

Ford in Sadat sta se po zaključku razgovorov podala na grad Klesheim, kjer je ameriški predsednik priredil svojemu gostu kosilo. V zdravicah, ki sta si jih izmenjala, sta oba državnik soglašala v ugotovitvi, da je položaj na Bližnjem vzhodu „eksploziven“ in da je treba zato zastaviti vse moči, da se čimprej najde pravična rešitev. Ford je s posebnim poudarkom govoril o „velikem prijateljstvu“, ki se je posebno v zadnjih 18 mesecih razvilo med Egiptom in ZDA in v tej zvezi zagotovil vso ameriško pomoč za krepitev egiptovskega gospodarstva.

TITO — SADAT

Še pred srečanjem s Fordom je bil Sadat v Jugoslaviji, kjer je imel pomembne pogovore z jugoslovanskim predsednikom Titom. V središču pogovorov je bila ocena mednarodnega položaja, še posebej krize na Bližnjem vzhodu, možnosti za doseg pravične in trajne rešitve tega problema ter da k rešitvi prispeva tudi širša mednarodna skupnost, še posebej nevtržne države, ki so zmerom podpirale arabsko stališče v bližnjevzhodni krizi.

SPD „Drabosnjak“ sledilo vzgledu „Danice“

Do pomembne in za obmejno dvojezično občino Vrbo brezdvomno pozitivne odločitve je prišlo pri občnem zboru Slovenskega prosvetnega društva „Drabosnjak“ na Kostanjah. Društvo, ki je bilo doslej vključeno le v Slovensko prosvetno zvezo, je s 13:3 glasovi izrazilo željo, da se vključi tudi v Krščansko kulturno zvezo. S to odločitvijo je Slovensko prosvetno društvo „Drabosnjak“, ki ima danes trideset članov, šlo izjemno pot SPD „Danice“ in je s tem Slovincem v občini še bolj odprto. Pred glasovanjem je prišlo še do živahne diskusije.

Občni zbor je v teku zasedanja sprejel tudi resolucijo glede kulturnega škandala v dvorski cerkvi („ni“ je o tem poročal). Društvo „Drabosnjak“, katerega člani so tudi Jezerčani in Lipčani, je soglasno sklenilo, da zahteva od duhovnika dvorske fare Cirila Demšarja takojšnjo demontažo, restavracijo in ponovno vzpostavitev trenutno premazanega slovenskega križevega pota.

Občni zbor je tudi soglasno potrdil stari odbor. Predsednik društva Janez Lesjak se je vsem članom zahvalil za tesno sodelovanje in napovedal še močnejšo dejavnost društva.

Svetovno prvenstvo v motokrosu v Tržiču

V nedeljo, 8. junija, ob 13.30, bo v Tržiču (naš list je o tem že poročal) svetovno prvenstvo v motokrosu v kategoriji 250 ccm. Ob 15. uri istega dne pa bo koncert Ansambla bratov Avenikov. Dan poprej, to je v soboto, 7. junija, ob 14.30 bo V. dirka za državno prvenstvo Jugoslavije v motokrosu v kategoriji 125 ccm.

Predsednika Ford in Sadat na zgodovinskem srečanju v Salzburgu

Praznik gospodinjske šole

Svojo tradicionalno kulturno prireditve in razstavo so imele v soboto in nedeljo gojenke zavoda šolskih sester v Šentjakobu v Rožu.

Dve zelo dobro obiskani prireditvi sta dali spričevalo o požrtvovalnosti šolskih sester in o visokih učnih ciljih, ki si jih ne samo zastavljajo, ampak jih tudi dosežejo.

V pozdrav je sprva zapel deklinski zbor pod vodstvom prof. Jožeta Ropitza. Prof. Ivica Kampuš je v svojem govoru poudarila važnost šentjakobske šole, ki jo ima po zamisli njenega ustanovitelja župnika Mateja Ražuna. Šola skuša slediti njegovi ideji tudi v današnjem času, ko zavod dobiva poleg dosedanjih še mnogo drugih nalog. Prof. Kampuš je nato opisala pomen dobre gospodinje in matere za ves naš narod, ko je v njih rokah vzgoja otrok v zavedne člane narodne skupnosti.

Govoru je sledila igra „Bele vrtnice“, ki so jo dekleta izredno živo podale. Marsikateremu gledalcu je ob tej pretresljivi štiridejanski ušla kakšna solza iz oči. Igro je režiral župnik Peter Sticker, šentpetrski domačin.

Razne solistične točke s spremljavo na kitari, so dopolnjevale program, dekleta pa so na odru tudi pokazala, kako dobro znajo vihteti noge pri plesu. Vsekakor je dobro naštudirani program napravil na gledalce izreden vtis.

ŽELEZNA KAPLA

Ogromna množica ljudi je spremljala na zadnji poti Tinco Sadolšek, dolgoletno nameščenko pri kapelški hranilnici. Ni prebolela smrti svojega moža in mu po nekaj mesecih sledila v grob. — Več o tej vzorni ženi v prihodnji številki.

Vsi na mladinski dan

KI BO V NEDELJO, 15. JUNIJA, V ŠENTJAKOBU V ROŽU!

GESLO LETOŠNJEGA MLADINSKEGA DNEVA JE „ŽIVLJENJE 75“.

šport - šport - šport - šport

SELE — ŠT. JANŽ 3:3 (2:2)

Tekma je bila v prvem polčasu zelo nervozna, tako da so igralci na obeh straneh silno grešili. Napake so se vrstile kot na tekočem traku. V prvem delu igre so Selani nadigrali Šentjanžane, medtem ko so imeli v drugem polčasu premoči igralci iz Št. Janža, vendar so proti koncu igre spet vzeli vajeti v roke Selani. Spolzko igrišče je zahtevalo od igralcev obeh moštev večjega telesnega napora kot sicer. Reči pa moramo, da je rezultat pravičen za obe strani.

Gole so dali: Flori Dovjak (dva) in Oto Travnik; za Št. Janž pa Pšajder, Mešnik in Müller.

Igrali so: Jazbinšek, Flori Jug, Erik Travnik, Tomaž Pristovnik, Tone in Stanko Olip, Wasner, Franc Dovjak, Flori Dovjak in Oto Travnik.

Prihodnjo nedeljo, 8. junija, igrajo Selani z Gospo Sveto, ob 10.45 na igrišču v Borovljah.

SAK — HSV 6:0 (4:0)

Po dolgem času so slovenski mladinci pokazali, da še znajo igrati nogomet, saj so zaigrali lepo in koristno,

kot priča rezultat. Kljub temu, da so manjkali nekateri najboljši igralci, kot so npr. Fera (poškodovan), Hribar (kaznovan za dve tekmi), Jugoslovana Drev in Hočevar (oba bolna), je SAK prikazal dobro igro.

V vratih se je prvič predstavil Hanzi Wieser in to nalogo izvrstno opravil. Vidi se, da ima čut za vratarja. Pri prostih streljih zna pravilno razporediti živi zid igralcev. Zna voditi ožjo obrambo in to je za igralca, ki je doslej igral v napadu, lep uspeh. Pohvaliti je treba Navršnika in Nežmaha.

Gole so zabil: Waldhauser (dva), Singer, Nežmah, Navršnik in Ogris po enega. V drugem polčasu je igral namesto Nežmaha Simon Ogris, ki se je dobro vživel v igro; že v tekmi z Gospo Sveto se je izkazal kot koristen igralec.

Postava moštva je bila: Hanzi Wieser, Hanzi Millonig, Hanzi Woschitz, Janez Pandl, Nužej Lampichler, Mirko Oraže, Mirko Singer, Navršnik, Folti Waldhauser in Marjan Pandl.

V nedeljo, 8. junija igra SAK, ob 17. uri proti Škofjemu dvoru na njihovem igrišču.

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu prsrčno vabi na

šolsko akademijo

ki bo v nedeljo, dne 8. junija 1975, ob 14.30 v Delavski zbornici (Arbeiterkammer) v Celovcu.

Proslavili bomo preselitev Zvezne gimnazije za Slovence v lastno šolsko poslopje pod geslom:

OSVOBODITEV 1945
DRŽAVNA POGODBA 1955 —
DVA TEMELJA NAŠE ŠOLE

Na sporedu so pevske in instrumentalne točke z recitacijami in s primerno spremno besedo.

Svetujemo in prosimo, da si vstopnice pravočasno preskrbite v pisarni Zvezne gimnazije za Slovence.

Ravnateljstvo

Mladinski pevski festival v Celju

Celje je pretekli teden postalo središče množičnega mladinskega zborovskega petja, XI. pevskega festivala, ki je trajal od četrтка, 29. maja do nedelje, 1. junija. Sicer pa se je mladinski festival v Celju že popolnoma uveljavil in dobil naravnost nepogrešljiv manifestativen pomen. Tako po kvaliteti in številu nastopajočih je mladinski festival v Celju v kulturnem in vzgojno-izobraževalnem pomenu že zdavnaj zrasel v veliko jugoslovansko-mednarodno mladinsko pevsko prireditve. Ta festival pa spremlja tudi mnogo strokovnih posvetovanj in razgovorov. Vse to poveča zanimanje za pesem in je vzpodbuda za mladino, da se rada vključuje v pevske zборе ter aktivno sodeluje pri javnih nastopih in širi glasbeno kulturo med ljudi.

Tudi mešani izbrani zbor Zvezne gimnazije v Celovcu se je pod vodstvom prof. Jožka Kovačiča udeležil zveznega tekmovanja jugoslovanskih mladinskih zborov.

Da so bili vsi zbori na kvalitativno zelo visoki ravni, o tem nihče izmed opazovalcev ni podvomil. Za vse zборе je bila na tekmovanju obvezna pesem „Super flumuna“ Orlanda Lassa. Ta pesem je izpoved Izraelcev, ki ječijo v babilonski sužnosti in hrepenijo po svoji pravi domovini. Poleg te obvezne pesmi pa je zbor Slovenske gimnazije zapel še naslednje: „Kraško pesem“ Alojza Srebotnika, hrvaško narodno in Mihelčičevi priredbi „Zvira voda“ in koroško narodno „Ne-

vestina popotnica“ Radovana Gobca.

Krona za dobro izvajanje teh pesmi je bila bronasta plaketa, ki so jo pevci Slovenske gimnazije odnesli letos že drugič (prvič leta 1973, leta 1969 pa so dobili celo srebrno). — Zlato plaketo so letos ponovno osvojili pevci iz Celja, srebrno pa so odnesli mladinci Muzičke šole iz Banje Luke.

V soboto je zbor Slovenske gimnazije še posebej pozdravil član mednarodne žirije, od katerega so sprejeli tudi plaketo. Pri tem sprejemu je bila navzoča tudi RTV Ljubljana, ki je prenašala ves pevski festival. Po sprejemu so se pevke in pevci odpeljali v Slovenji Gradec, kjer so bili zelo prsrčno sprejeti in so imeli skupno s tamkajšnjim zborom koncert. V Slovenjem Gradcu so se koroški pevci še posebej dobro počutili, saj tam ni bilo takšnega navala kot v Celju, kjer je nastopalo kar 31 zborov. Prenosišče pa so dobili pevke in pevci Slovenske gimnazije pri družinah. Iz tega srečanja so nastali novi stiki, katerih sad bo prvo srečanje slovenjegraških pevcev v petek v Celovcu. Razumljivo, da je bil povsod, kjer so slovenski dijaki hodili, na sporedu tudi ogled mesta.

Turnejo so pevke in pevci zaključili s prav tako uspešnim nastopom v Mislinji, ki leži 10 kilometrov izven Slovenjega Gradca. Izmučeni, toda zadovoljni, so se v nedeljo pozno zvečer vrnili v Celovec.

8. b

Spomin zmage nad fašizmom

V polni dvorani so minuli petek zvečer v okviru delovnega krožka celovške galerije Hildebrand z bralnim večerom „Odpor in literatura“ počastili spomin borcev in žrtev odporiškega gibanja 1938—1945 v Avstriji. S tem kulturnim dogodkom se je galerija vključila v letošnje prireditve ob 30. obletnici republike.

V daljšem nagovoru, ki je sledil uvodni pesmi štajerskega, v vojni padlega borca, je dr. Hellwig Valentin poudaril, da marca 1938 niso ploskali vsi Avstrijci in da so to nekateri plačali z glavo. Padlo je 35 tisoč političnih borcev, 65.000 je bilo žrtev rasizma. To so z imeni žrtev dokumentirana dejstva. Na Koroškem je še danes malo znanega, da so bile oborožene odporiške

skupine organizirane na Dunaju, na južnem Koroškem, na Salzburškem in zgornjem Štajerskem in na Tirolskem. Heroizem Avstrijcem ne leži, zato se teh dogodkov spominja brez patetike, nihče pa ne more mimo dejstva, da je bila današnja svoboda in neodvisnost Avstrije še 1. novembra 1943 z Moskovsko deklaracijo pogojena s tem, v koliki meri in kako bo Avstrija sama aktivno doprinesla k osvoboditvi dežele. To je takrat še spodbudilo odporiško gibanje, kateremu je ob znatnem številu žrtev uspelo zmanjšati soodgovornost Avstrije pri razširjanju Hitlerjeve ideologije.

Drugi del večera je bil posvečen literaturi, ki je nastala v tistih časih in nosi pečat silnega pritiska. Z liriko in prozo, ki so jo pisali v koncentracijskih taboriščih, po zaporih, na begu in v ilegali, so besede dr. Valentina dobile novo razsežnost. Postale so konkretne in opominjajoče. Iz del Th. Kramerja, Csokorja, J. Sojferja, R. Zachta, R. K. Scholza in E. Frieda je prizadeto in s kontroliranim glasom bral Horst Ogris. Poslušalci so s ploskanjem nagradili oba izvajalca.

M. K.